

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-02/25-01/65

URBROJ: 65-25-2

Zagreb, 10. srpnja 2025.

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA RADNIH TIJELA

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Prijedlog strategije obrane Republike Hrvatske***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 5. stavka 2. točke 1. Zakona o obrani ("Narodne novine", broj 73/13, 75/15, 27/16, 110/17, 30/18, 70/19 i 155/23) podnijela Vlada Republike Hrvatske, aktom od 10. srpnja 2025. godine.

Uz prijedlog strategije, Vlada Republike Hrvatske dostavlja i Odluku o davanju suglasnosti Predsjednika Republike Hrvatske.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra obrane Ivana Anušića i državne tajnike Tomislava Galića, Dragu Matanovića i Branka Hrga.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/25-43/01
URBROJ: 50301-29/23-25-2

Zagreb, 10. srpnja 2025.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Prijedlog strategije obrane Republike Hrvatske

Na temelju članka 5. stavka 2. točke 1. Zakona o obrani („Narodne novine“, br. 73/13., 75/15., 27/16., 110/17. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 30/18., 70/19. i 155/23.), Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog strategije obrane Republike Hrvatske.

Uz Prijedlog strategije, Vlada Republike Hrvatske dostavlja i Odluku o davanju suglasnosti Predsjednika Republike Hrvatske.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra obrane Ivana Anušića i državne tajnike Tomislava Galića, Dragu Matanovića i Branka Hrga.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

PRIJEDLOG STRATEGIJE OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 5. stavka 2. točke 1. Zakona o obrani („Narodne novine“, br. 73/13., 75/15., 27/16., 110/17. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 30/18., 70/19. i 155/23.), Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske i uz suglasnost Predsjednika Republike Hrvatske na sjednici održanoj _____ donio je

STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

1. UVOD

Strategija obrane Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Strategija obrane) temeljni je dokument na području obrane koji donosi Hrvatski sabor. Na temelju Zakona o obrani, Strategijom obrane dugoročno se uređuje angažiranje raspoloživih obrambenih resursa u odgovoru na sigurnosne izazove te se projiciraju osnove njihova budućeg razvoja.

Strategija obrane je okvir za izradu drugih akata strateškog planiranja na području obrane te za djelovanje nositelja obrambene funkcije.

Prva Strategija obrane donesena je 2002. godine, u vrijeme kada je Hrvatska tek deklarirala ambiciju za pristupanje euroatlantskim integracijama i stjecala iskustva suradnjom u okviru Partnerstva za mir Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora. Međutim, u protekla dva desetljeća došlo je do temeljitih promjena geopolitičkog i strateškog položaja Hrvatske, kao i do promjena niza sigurnosnih okolnosti koje uvjetuju rješenja na području obrane.

Nakon donošenja Strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske¹, oblikovana je konceptualna osnova za izradu i donošenje nove strategije obrane kao jedne od ključnih strategija na nacionalnoj razini. Ujedno aktualni geopolitički kontekst zahtijeva redefiniranje dugoročnih obrambenih prioriteta, uključujući povećanje ulaganja u obranu, razvoj strateških sposobnosti, jačanje domaće obrambene industrije i otpornosti države.

Konceptualizacija strateškog okvira za planiranje i razvoj obrambenih sposobnosti po svojoj je prirodi usmjerena na dugoročnu perspektivu kako u pogledu zahtjeva za funkcionalnošću sposobnosti, tako i u pogledu opsega financijskih resursa za njihov razvoj. Izgradnja obrambenih sposobnosti zahtjevan je i složen proces, a sposobnosti koje razvijamo trebaju potvrditi funkcionalnost u nadolazećem dugoročnom razdoblju.

Odluke koje se donose ovim procesom imaju dugoročan učinak na kvalitetu sposobnosti Oružanih snaga Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Oružane snage), a time i na sigurnost i učinkovitost Oružanih snaga u provedbi njihovih zadaća.

Strategija obrane, kao temeljni dokument na području obrane i dugoročni akt strateškog planiranja, u potpori je strateškog cilja „Sigurnost za stabilan razvoj“, odnosno prioritetnog područja „Jačanje obrambene sposobnosti Hrvatske vojske“ utvrđenih Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine². Navedeni strateški cilj i prioritetno područje razrađuju se u devet strateških obrambenih ciljeva, dok se njihovi pokazatelji, rezultati, ishodi i učinci definiraju drugim strateškim dokumentima na području obrane u skladu sa Zakonom o obrani.

¹ „Narodne novine“, broj 73/17

² „Narodne novine“, broj 13/21

S obzirom na pripadnost Republike Hrvatske sustavu kolektivne obrane Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (u daljnjem tekstu: NATO) i sudjelovanje u Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici Europske unije, Strategija obrane usklađena je sa strateškim dokumentima i sigurnosnim smjernicama obje organizacije³. Ta usklađenost posebno dolazi do izražaja kao odgovor na rusku agresiju na Ukrajinu iz 2022. godine, koja predstavlja najveću prijetnju sigurnosti europskoga kontinenta i izravnu ugrozu za NATO. U tom kontekstu, Strategija odražava prilagodbu NATO-a novim sigurnosnim okolnostima, kao i napore Europske unije da preuzme veću odgovornost za sigurnost Europe, što je istaknuto u *Bijeloj knjizi o europskoj obrani* iz ožujka 2025.⁴

Strategija obrane odražava i novu europsku stvarnost u kojoj Europska unija, uz NATO, jača i svoje kapacitete za samostalno djelovanje te promiče stratešku autonomiju kao doprinos europskoj sigurnosti.

Izrazi koji se koriste u Strategiji obrane, a koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

2. STRATEŠKI KONTEKST

2.1. Globalno sigurnosno okružje

Globalizacija, kao sveobuhvatan proces koji zahvaća gotovo sve društvene sfere, i dalje je jedan od ključnih pokretača promjena u međunarodnim odnosima, uključujući i sigurnosnu dimenziju. Iako donosi mnogobrojne razvojne prilike, istodobno otvara prostor djelovanjima koja negativno utječu na sigurnost – poput terorizma, kibernetičkih i hibridnih prijetnji, transnacionalnog organiziranog kriminala, ali i ugroza za okoliš i javno zdravlje, osobito pojavom i širenjem zaraznih bolesti.

Geopolitička situacija, kako u Europi tako i globalno, iznimno je složena i podložna brzim promjenama. Na nju utječu mnogi čimbenici, gospodarski pritisci, političke nestabilnosti, sigurnosne prijetnje i narušeni međunarodni odnosi. Promjene u globalnoj ravnoteži moći potiču redefiniranje strateških prioriteta, vanjskopolitičkih ciljeva i ambicija niza država i sve češće geopolitička nadmetanja, što dodatno narušava multilateralizam i povećava rizik od sukoba.

Posebno je zabrinjavajuće agresivno djelovanje Ruske Federacije, kojoj je cilj da redefinira međunarodni poredak utemeljen na međunarodnim normama i vrati hladnoratovski koncept sfera utjecaja u kojemu je imala prvorazrednu ulogu. Uz to, intenzivno globalno nadmetanje mijenja temelje europskih i transatlantskih sigurnosno-obrambenih aranžmana i struktura. Sve veći fokus Sjedinjenih Američkih Država na indopacifičku regiju dovodi do jačanja očekivanja prema europskim članicama NATO-a da preuzmu veću odgovornost za zajedničku obranu. Za europske saveznice to znači značajnija ulaganja u obranu, jačanje europske obrambene industrije i dublju integraciju unutar obrambenog planiranja Europske unije. Time se istodobno jačaju i sposobnosti NATO-a i kapaciteti Europske unije za samostalno djelovanje u zaštiti svojih strateških interesa, čime se ujedno konkretizira i operacionalizira koncept strateške autonomije. Taj proces podrazumijeva i razvoj vlastitih obrambenih industrijskih kapaciteta, jačanje otpornosti kritičnih infrastrukture i smanjenje tehnološke ovisnosti o vanjskim akterima.

³ Strateški koncept NATO-a (2022); Strateški kompas za snažniju sigurnost i obranu Europske unije (2022)

⁴ Bijela knjiga o europskoj obrani-spremnost 2030, Bruxelles, 19. ožujka 2025.

Snažniju svijest o potrebi ulaganja u obranu kod većine europskih zemalja potaknula je prijetnja širenja trenutačnog konvencionalnog ratnog sukoba iz Ukrajine na okolne države ili mogućnost izbijanja novih ratnih sukoba s Rusijom u tom dijelu Europe. Spoznaja o važnosti očuvanja ukrajinskog suvereniteta za europsku sigurnost i stabilnost međunarodnog poretka razlog je nastavka pružanja civilne i vojne pomoći Ukrajini, u skladu s interesima i mogućnostima pojedinih zemalja. Mnoge europske države stoga razmatraju ponovno uvođenje obveznog vojnog roka ili sličnih oblika vojnog osposobljavanja.

Jedan od najočitijih pokazatelja dubokih geopolitičkih promjena jest odluka Republike Finske i Kraljevine Švedske o pristupanju NATO-u. Istodobno, ruska agresija na Ukrajinu snažno je uzdrmala i druge aspekte europske sigurnosti – osobito u pogledu energetske ovisnosti o Rusiji, stabilnosti opskrbnih lanaca te instrumentalizacije migrantskih tokova u svijetu u sigurnosne svrhe. U tom kontekstu, treba posebno istaknuti ubrzani vojni razvoj Ruske Federacije, koja ulaže u opsežno i brzo naoružavanje kapacitetima koji u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju predstavljaju ozbiljnu prijetnju sigurnosti Europske unije i cijelog kontinenta. Iako ekonomski znatno slabija od Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država, Rusija raspolaže golemim energetske i rudnim resursima, što joj daje stratešku prednost – omogućuje pokretanje ratnog gospodarstva i ublažava učinke međunarodnih sankcija.

Narušena stabilnost međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima sve više otvara prostor nasilnom razrješavanju zamrznutih sukoba te potiče radikalne političke tranzicije u pojedinim državama, s visokim potencijalom destabilizacije – od slabljenja demokracije i vladavine prava, do izbijanja etničkih i vjerskih napetosti, pa čak i građanskih ratova.

S obzirom na visoku energetske ovisnost Europske unije, sigurna i stabilna opskrba energijom ključan je preduvjet za djelotvorno funkcioniranje obrambenih sustava, uključujući sposobnost provođenja vojnih operacija i kontinuirano djelovanje Oružanih snaga Republike Hrvatske. U tom kontekstu, energetska sigurnost je strateški prioritet i dio nacionalne i kolektivne obrambene spremnosti. Energetska sigurnost obuhvaća i osiguranje energetske izvora za funkcioniranje vojnog i civilnog sektora u kriznim uvjetima uz korištenje obnovljivih izvora energije i održivih rješenja. Povećanje ulaganja u vlastite energetske kapacitete, posebice u obnovljive izvore energije, dugoročno je važan smjer jačanja otpornosti obrambenog sektora.

Klimatske promjene, demografski trendovi, migracije stanovništva i ubrzani razvoj znanosti i tehnologije sve snažnije oblikuju globalnu dinamiku društvenih i sigurnosnih procesa, povećavajući rizik od novih sukoba i nestabilnosti. Globalni energetske trendovi, uključujući očekivani vrhunac proizvodnje nafte i plina, mogli bi u nadolazećem razdoblju potaknuti duboke geopolitičke promjene, narušiti postojeće međunarodne odnose te izazvati ekonomske i društvene nestabilnosti koje mogu imati posredne sigurnosne posljedice za Republiku Hrvatsku i njezino okruženje.

Klimatske promjene imat će osobit utjecaj na globalna sigurnosna kretanja, među ostalim, zbog povećanih migracijskih pritisaka prema Europi, osobito iz regija pogođenih sukobima, nestašicom vode i ekstremnim vremenskim uvjetima. U tom kontekstu, vodni resursi Republike Hrvatske, koji su u europskim okvirima iznadprosječni, stječu sve veću stratešku važnost.

Glavni opći sigurnosni rizici obuhvaćaju: nadmetanje država za resurse, moć i utjecaj; međudržavne, posredničke i građanske ratove koji mogu destabilizirati regije izvan neposrednog bojišta; propale države i neupravljana područja; širenje nuklearnog, kemijskog i biološkog oružja; djelovanje ekstremističkih i terorističkih skupina, paravojnih formacija te

transnacionalnih kriminalnih mreža; klimatske promjene, pandemije, narušavanje bioraznolikosti i ekološke ravnoteže, nestašica resursa ključnih za preživljavanje, neravnoteže u demografskom razvoju te masovne i ilegalne migracije.

Sigurnosne prijetnje su procesi i događaji koji izazivaju izravne ili posredne štetne posljedice za državu i njezine temeljne vrijednosti. U suvremenom međunarodnom kontekstu, tipični oblici tih prijetnji uključuju oružanu agresiju, terorizam, obavještajno djelovanje te kibernetičke i druge oblike hibridnih napada.

S obzirom na identificirane aktere, čimbenike i procese koji oblikuju globalno sigurnosno okružje, realno je očekivati nastavak složenih i višedimenzionalnih prijetnji koje će otežavati rješavanje postojećih sukoba i stvarati nova krizna žarišta.

2.2. Regionalno i neposredno okružje

Hrvatska je u geopolitičkom smislu dio srednjoeuropskog, jugoistočnoeuropskog i mediteranskog prostora, što ujedno određuje ključne značajke njezina sigurnosnog okružja.

Europski prostor suočen je s mnogobrojnim i raznolikim sigurnosnim izazovima, a od veljače 2022. i s konvencionalnim ratom najvećih razmjera od završetka Drugoga svjetskog rata. Ključni izazovi u tom kontekstu uključuju sprječavanje širenja sukoba prema granicama NATO-a te očuvanje energetske i gospodarske stabilnosti europskih država.

Neposredno europsko okružje dodatno je opterećeno političkom nestabilnošću, građanskim i posredničkim ratovima, jednostranim vojnim intervencijama i terorizmom, koji zajedno s gospodarskim i klimatskim čimbenicima predstavljaju glavne pokretače ilegalnih migracija. Ti procesi bitno utječu na preoblikovanje političke i sigurnosne arhitekture Europe.

Zbog ubrzanog tehnološkog razvoja, sigurnosne prijetnje sve se više premještaju u hibridnu sferu, čime se brišu granice između rata i mira, otežava identifikacija izvora prijetnji te se umanjuje sposobnost pravodobnog i učinkovitog odgovora.

Neposredno okružje Hrvatske čine dvije skupine država koje se bitno razlikuju.

S jedne strane, to su politički i gospodarski stabilne države članice Europske unije i NATO-a s kojima Hrvatska razvija snažne savezničke i partnerske odnose.

S druge strane, prostor jugoistočne Europe obilježen je složenom političko-sigurnosnom dinamikom u kojem se pozitivni procesi euroatlantskih integracija isprepliću s trajnim izvorima nestabilnosti.

Neriješena međudržavna i međunacionalna pitanja, u kombinaciji s gospodarskom nestabilnošću, i dalje predstavljaju plodno tlo za društvene podjele, jačanje radikalizma, širenje transnacionalnog kriminala i porast ilegalnih migracija. Hibridne aktivnosti pojedinih državnih i nedržavnih aktera, nedosljednost u prihvatanju i provođenju europskih i euroatlantskih vrijednosti, kao i značajna ulaganja u vojne kapacitete pojedinih država dodatno povećavaju rizike za sigurnost regije.

Jugoistočno susjedstvo Hrvatske izloženo je sve intenzivnijem djelovanju globalnih i regionalnih sila koje, posredovanjem lokalnih aktera, nastoje proširiti svoj utjecaj, često na štetu pozitivnih rezultata procesa euroatlantskih integracija.

U tom kontekstu, Hrvatska nastavlja snažno podržavati euroatlantsku perspektivu država jugoistočne Europe, prepoznajući je kao ključni instrument za dugoročnu stabilizaciju, izgradnju otpornosti i sigurnosti u regiji.

Iako takvo sigurnosno okružje zahtijeva trajnu i koordiniranu pripravnost političkih i sigurnosnih struktura, u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju ne postoje izravne vojne prijetnje Republici Hrvatskoj zahvaljujući njezinu članstvu u NATO-u i Europskoj uniji odnosno strateškom položaju unutar sustava kolektivne sigurnosti.

2.3. Vojni čimbenik i perspektiva oružanih sukoba

Promjenjivo globalno i regionalno sigurnosno okružje zahtijeva kontinuirano povećanje ulaganja u obranu. Suvremeni vojni izazovi sve su složeniji i višedimenzionalniji s obzirom na ubrzan razvoj tehnologija u vojne svrhe, jačanje utjecaja nedržavnih aktera te širenje hibridnog djelovanja koje uključuje konvencionalne, obavještajne, subverzivne, informacijske i kibernetičke metode.

Ulaganja u istraživanje i razvoj izravno su povezana s unaprijeđivanjem naoružanja, vojne opreme i ukupnih obrambenih sposobnosti.

Inovativne i disruptivne tehnologije sve snažnije oblikuju način vođenja operacija i redefiniraju vojne doktrine. Međutim, takve tehnologije zahtijevaju značajna financijska sredstva, što ograničava razvoj sposobnosti u državama s manjim gospodarskim kapacitetima. Istodobno, tehnologija postaje sredstvo globalnog nadmetanja za političku i vojnu moć.

Posebnu važnost ima razvoj umjetne inteligencije, koja donosi nove operativne mogućnosti, ali i izazove vezane uz njezinu pouzdanu i sigurnu primjenu. Dodatno, jačanje nacionalnih kapaciteta za istraživanje i razvoj na području obrane, uključujući suradnju obrambene industrije, akademske zajednice i start-up ekosustava, ključno je za očuvanje konkurentnosti i tehnološke neovisnosti.

Iskustva iz vojnih sukoba vođenih u posljednjem desetljeću upućuju na nastavak trenda inovacija na području vojne tehnologije i tehnike te provođenja operacija. Među opsežnim promjenama posebno se ističe napredak u uporabi i povećanje djelotvornosti precizno navođenih i hipersoničnih projektila, veća uporaba različitih tipova daljinski upravljanih besposadnih sustava u zraku, na kopnu i u moru širokog spektra namjene, od obavještajnog djelovanja, nadgledanja i izviđanja do borbene uporabe.

Razvoj umjetne inteligencije i kvantnog računalstva na području kriptiranih komunikacija te sposobnost procesuiranja velikih količina relevantnih podataka radi unaprijeđivanja brzine i kvalitete donošenja odluka poprima sve veću važnost. Posebna pažnja stoga se usmjerava na hibridno ratovanje te konvencionalno i nekonvencionalno djelovanje, osobito u kibernetičkoj domeni.

Oslonjenost gotovo svih modernih tehnologija, uključujući i onih korištenih za vojne sposobnosti, na kibernetičku domenu otvorio je novi prostor nadmetanja koji zamagljuje fizičke granice suverenosti, kao i granice mira i konflikta. To zahtijeva iznimne napore u praćenju ubrzanog napretka, korištenju prilika i u kontinuiranoj zaštiti od ranjivosti novih tehnologija u kibernetičkom prostoru. Tehnološki razvoj u ovoj domeni omogućio je i razvoj tehnologije u svemiru što postavlja nove izazove u nadmetanju i razvoju obrambenih

sposobnosti. Nedavno uspostavljanje kibernetičke i svemirske domene kao vojnih operativnih domena u NATO-u, uz kopno, zrak i more, najbolji je pokazatelj opsega ovih izazova.

Navedeno postavlja zahtjeve za integriranim odvrćanjem i obranom u kontekstu svih operativnih domena, cjelokupnog teritorija, kako u miru tako i u kriznim i konfliktnim okolnostima, uz koherentno korištenje vojnih i nevojnih instrumenata moći. U tom kontekstu, razvoj sposobnosti dvojne namjene pridonosi daljnjoj integraciji obrambenog i civilnog planiranja.

Svaki značajniji rast globalnih vojnih troškova i posljedično rast vojne moći pojedinih država dovodi do promjena vojne ravnoteže na regionalnoj i globalnoj razini te može potaknuti utrku u naoružanju i zaoštavanje odnosa među suprotstavljenim stranama. Stoga povijesno iskustvo i aktualno stanje međunarodnoga okružja potvrđuju rizik od nastanka oružanih sukoba.

2.4. Međunarodni sigurnosni i obrambeni aranžmani i mehanizmi

Ključni čimbenici mira i stabilnosti na globalnoj i europskoj razini u predstojećem dugoročnom razdoblju i dalje će biti Ujedinjeni narodi, NATO, Europska unija i Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (u daljnjem tekstu: OESS). Uz njih važnu ulogu imaju regionalne organizacije, forumi i inicijative.

Ujedinjeni narodi su međunarodni globalni čimbenik koji značajno pridonosi očuvanju i promicanju globalnog mira i sigurnosti putem Vijeća sigurnosti, mirovnih misija i međunarodnih konvencija.

Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda, kao jedini globalni forum za pitanja mira i sigurnosti, ima na raspolaganju različite mjere nevojne i vojne prirode, uključujući ovlasti za nametanje mira i kažnjavanje agresora. Konvencije Ujedinjenih naroda za područje sigurnosti, obrane, oružanih snaga i naoružanja te uspostavljeni mehanizmi izvješćivanja pridonose transparentnosti i izgradnji međusobnog povjerenja, ograničavanju razvijanja i uporabe oružja kojim se nanose ljudske patnje te promociji humanog postupanja za vrijeme vojnih sukoba. Unatoč važnoj ulozi u očuvanju i izgradnji mira, rezultati djelovanja Ujedinjenih naroda često ovise o stupnju ujednačenosti razumijevanja njegovih članica o kriznim situacijama, što je vidljivo i u kontekstu aktualnog rata u Ukrajini. Naime, model odlučivanja u Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda ne jamči državama koje mogu biti izložene oružanoj agresiji pouzdanu i učinkovitu zaštitu u svim situacijama.

NATO ostaje jamac transatlantske sigurnosti i snažan oslonac saveznicama u suočavanju s neizvjesnostima i nadolazećim izazovima. Tri temeljne zadaće u sklopu Strateškog koncepta NATO-a su kolektivna obrana, prevencija i upravljanje krizama te kooperativna sigurnost.

Sustav kolektivne obrane omogućuje saveznicama učinkovito odvrćanje i puni spektar sposobnosti za nuklearnu, konvencionalnu i raketnu obranu na cjelokupnom euroatlantskom prostoru. U svjetlu promjenjivih geostrateških okolnosti, osobito na istočnim granicama Saveza, izrađena je nova Vojna strategija, prva nakon završetka Hladnog rata. Slijedom toga, Konceptom za odvrćanje i obranu euroatlantskog prostora redefiniran je Saveznički postav odvrćanja i obrane, kroz uspostavu novog Modela NATO-ovih snaga, izradu novih vojnih planova te uvođenje novih procesa upravljanja. Na temelju nove Vojne strategije izrađen je i Koncept razvoja sposobnosti ratovanja koji dugoročno promatra utjecaj

razvoja tehnoloških trendova na sposobnost ratovanja.

Na razini strateške konceptualizacije završen je opsežan proces preispitivanja uloge NATO-a do 2030. godine, nakon kojeg je usvojen novi Strateški koncept.

Analize upućuju na to da se NATO treba prilagoditi kako bi bio sposoban suočiti se sa sve zahtjevnijim strateškim okruženjem obilježenim novom geopolitičkom realnošću strateškog nadmetanja, neprijateljskim djelovanjem Ruske Federacije, usponom Kine i rastućom ulogom inovativnih i disruptivnih tehnologija te se istodobno nositi s ostalim prijetnjama i izazovima. Savez treba očuvati koheziju i kredibilitet, osobito u kontekstu promjena u globalnom poretku koje stavljaju na kušnju međusobno povjerenje i solidarnost.

Saveznički mehanizam upravljanja u krizama obuhvaća razvijanje i učinkovito angažiranje sposobnosti upravljanja svim tipovima kriza, na teritoriju država članica NATO-a ili u neposrednom i širem okruženju, uključujući aktiviranje kolektivne obrane. Posebna pažnja usmjerena je na jačanje otpornosti države i društva primjenom sveobuhvatnog nacionalnog pristupa, uključujući većom integracijom civilnog planiranja u obrambeno planiranje za stanje mira, krize i konflikta.

Najvažniji mehanizmi kooperativne sigurnosti su dijalog i suradnja s partnerskim zemljama i organizacijama te koordinirano uključivanje saveznica u nadzor naoružanja na temelju međunarodnih ugovora. Održavanje čvrstih transatlantskih odnosa uz veću odgovornost europskih saveznica za vlastitu sigurnost ostaje važan preduvjet stabilnosti i vjerodostojnosti Saveza.

Europska unija, zahvaljujući širokom rasponu civilnih i vojnih alata i instrumenata kojima raspolaže te njihovu sinergijskom učinku za odgovor na krize, prijetnje i izazove, ima važnu ulogu u očuvanju stabilnosti i sigurnosti europskog prostora. U skladu s odredbama Lisabonskog ugovora o sigurnosti i obrani, državama članicama omogućuje se oslanjanje na uzajamnu pomoć u slučaju oružane agresije⁵ te na solidarnost u slučaju terorističkih napada ili katastrofa⁶.

Radi daljnjeg jačanja Zajedničke vanjske i sigurnosne politike Europske unije na području sigurnosti i obrane započete su aktivnosti ponovne razrade razine ambicija i unaprjeđivanja mehanizama razvoja sposobnosti.

U Strateškom kompasu usvojenom 2022. godine dane su strateške i političke smjernice za djelovanje i razvoj Europske unije na području obrane u idućih pet do deset godina. Pri tome su uzete u obzir aktualne geostrateške okolnosti i izazovi. Najznačajnije smjernice Strateškog kompasa odnose se na uspostavu snaga za brzi razmještaj, jačanje otpornosti država članica, povećanje obrambenih izdvajanja, izgradnju strateških obrambenih sposobnosti u svim domenama i smanjivanje tehnoloških ovisnosti te na jačanje suradnje sa strateškim partnerima, posebno s NATO-om i Sjedinjenim Američkim Državama.

U tom kontekstu, jačanje strateške autonomije Europske unije postaje nužno kako bi Unija bila u stanju samostalno i vjerodostojno reagirati na sigurnosne prijetnje koje izravno utječu na europski kontinent, uključujući i situacije kada transatlantski konsenzus izostane ili je otežan. Strateška autonomija ne podrazumijeva udaljavanje od NATO-a, već osnaživanje europskog stupa unutar Saveza, povećanje otpornosti država članica i sposobnosti

⁵ Članak 42.7. Ugovora o Europskoj uniji

⁶ Članak 222. Ugovora o funkcioniranju Europske unije

da se europska sigurnost zaštititi i bez isključive ovisnosti o vanjskim akterima. Riječ je o političkoj i operativnoj zrelosti Unije, kojom se podupire dugoročna stabilnost europskog kontinenta, jača unutarnja kohezija i pridonosi globalnoj sigurnosti, pri čemu se obrambena politika i dalje temelji na načelu suverenosti država članica.

Ključni trenutak za snaženje europske obrane prepoznat je u novom obrambenom paketu Europske komisije iz ožujka 2025. kojim se izlažu opcije premošćivanja identificiranih nedostajućih obrambenih sposobnosti te dodatni financijski instrumenti za poticanje snažnog rasta ulaganja u obrambene sposobnosti.

Vizija tih nastojanja sadržana je u Bijeloj knjizi o europskoj obrani kojom se predlaže novi pristup obrani i potrebi za ulaganjima. Njome su predstavljena rješenja na tri glavna područja djelovanja: uklanjanje kritičnih nedostataka u sposobnostima i izgradnja snažne obrambene industrijske baze, produbljivanje zajedničkog obrambenog tržišta te unaprjeđenje europske spremnosti za najgore scenarije.

Odluke temeljene na tim prijedlozima bit će usmjerene na dodanu vrijednost zajedničkih obrambenih napora uz zadržavanje obrambene politike kao nacionalne nadležnosti.

Europska komisija identificirala je deset kritičnih tehnoloških područja⁷ ključnih za održavanje konkurentnosti, otpornosti i strateške autonomije. U sigurnosnom i obrambenom kontekstu prepoznata su četiri tehnološka područja u vidu naprednih poluvodiča, umjetne inteligencije, kvantnog računalstva i biotehnologije koja će imati veliki utjecaj na vođenje vojnih operacija te izgradnju obrambenih sposobnosti, posebno u vidu jačanja situacijske svjesnosti, donošenja odluka, jačanja otpornosti i izgradnje inovativnih oružnih sustava.

Bez obzira na trenutačno narušenu europsku sigurnosnu arhitekturu, OEES zbog geografskog obuhvata zemalja članica i širokog koncepta sigurnosti, dugoročno ostaje nezamjenjiv sigurnosni čimbenik na europskom i širem euroatlantskom prostoru. Sigurnosni mehanizmi OEES-a su važan doprinos izgradnji povjerenja i sigurnosti te upravljanju krizama općenito.

Suradnja u okviru regionalnih organizacija, inicijativa i foruma dodatno pridonosi izgradnji povjerenja i poboljšanju sigurnosne situacije na području Mediterana te srednje i jugoistočne Europe. Pri tome je postignut zamjetan napredak, ponajprije putem Američko-jadranske povelje, Srednjoeuropske obrambene suradnje i Centra za sigurnosnu suradnju RACVIAC.

3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT

U Strategiji obrane, u okviru analize sigurnosnih izazova, rizika i prijetnji, razmatraju se mogućnosti i posljedice izbijanja oružanog sukoba na globalnoj i regionalnoj razini te u neposrednom okružju Hrvatske. Ostali sigurnosni rizici i prijetnje obuhvaćeni su Strategijom obrane u onoj mjeri u kojoj podrazumijevaju potrebu angažiranja obrambenih resursa kao sastavnice sustava domovinske sigurnosti. To se osobito odnosi na događaje i okolnosti koje ugrožavaju nacionalnu sigurnost, zdravlje i život građana, ozbiljno narušavaju okoliš ili uzrokuju znatnu gospodarsku štetu. U tom kontekstu nastaviti će se jačati civilno-vojna suradnja usmjerena na povećanje otpornosti države i društva – kroz osiguravanje kontinuiteta državne vlasti i ključnih javnih usluga, zaštitu kritične infrastrukture, sigurnost opskrbe

⁷ Preporuka Komisije (EU) 2023/2113 od 3. listopada 2023. o područjima tehnologija kritičnih za gospodarsku sigurnost EU-a za daljnju procjenu rizika s državama članicama

energijom te razvoj novih modela uključivanja građana, ročnika i civilnog sektora u jačanje ukupne otpornosti.

Pristup konceptualizaciji djelovanja na području obrane temelji se na postavljanju i deklariranju strateških ciljeva te artikuliranju i analizi implikacija planskih scenarija. Takav pristup omogućuje konceptualno oblikovanje angažiranja obrambenih resursa u funkciji obrane i njezina budućeg razvoja.

3.1. Strateški obrambeni ciljevi

Republika Hrvatska razvijat će institucije u skladu sa sociokulturnim identitetom modernoga hrvatskog društva, a profesionalna etika pripadnika Oružanih snaga temeljit će se na Ustavu Republike Hrvatske i zakonu, domoljublju te na iskustvima iz Domovinskoga rata.

Strateški obrambeni ciljevi Hrvatske izražavaju razinu ambicije i ciljano stanje prema kojem su usmjerena nastojanja nositelja obrambene funkcije.

Strateški obrambeni ciljevi su:

1. izgraditi snažnu i učinkovitu obranu Republike Hrvatske
2. održavati i unaprjeđivati sposobnosti Oružanih snaga za učinkovito odvracanje, zaštitu suvereniteta i neovisnosti te obranu teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske, uključujući odgovor na hibridne, kibernetičke i informacijske prijetnje, kao i pružanje potpore civilnim institucijama i stanovništvu u kriznim i izvanrednim situacijama
3. odvratiti oružanu agresiju i druge oblike prijetnji nacionalnim vrijednostima i interesima – samostalno, koordiniranom aktivnošću u okviru sustava kolektivne obrane NATO-a te suradnjom s državama članicama Europske unije u sklopu Zajedničke sigurnosne i obrambene politike. Uz to, cilj je jačati sposobnosti Oružanih snaga za nadzor i zaštitu suvereniteta Republike Hrvatske u suradnji s nadležnim državnim tijelima i saveznicima, kao i razvijati nacionalne kapacitete za rano upozoravanje, strateško predviđanje i upravljanje krizama
4. učinkovito i koherentno se suprotstaviti protivničkim snagama u slučaju oružane agresije na teritorij Republike Hrvatske, uporabom vojnih i nevojnih nacionalnih instrumenata moći i u koordinaciji sa savezničkim snagama u okviru NATO-a i Europske unije
5. proaktivno pridonositi jačanju sposobnosti, kohezije i relevantnosti NATO-a i Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije, uključujući izgradnju snažnijeg europskog stupa unutar Saveza te promicanje strateške autonomije Europske unije, kao izraza veće europske odgovornosti za vlastitu sigurnost, u potpunoj komplementarnosti s NATO-om kao temeljem kolektivne obrane. Hrvatska će u tome sudjelovati kao pouzdana i konstruktivna saveznica kontinuiranim razvojem vlastitih obrambenih sposobnosti
6. sudjelovati u izgradnji međunarodnoga sigurnosnog poretka, mira, stabilnosti, sigurnosti i povjerenja u međunarodnoj zajednici
7. razvijati sposobnosti policije, vatrogastva, civilne zaštite, pravnih osoba od posebnog značaja za obranu te ostalih sastavnica sustava domovinske sigurnosti za djelovanje u ratnim uvjetima – kao doprinos civilnog resora jačanju sveukupne otpornosti

društva radi osiguranja koordiniranog, racionalnog i učinkovitog odgovora na različite sigurnosne rizike i prijetnje, uz daljnje unaprjeđenje civilno-vojne suradnje i sustava upravljanja krizama na nacionalnoj i lokalnoj razini

8. ulagati u istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije na području obrane i sigurnosti radi potpore razvoju i jačanju sposobnosti Oružanih snaga, s naglaskom na nove i disruptivne tehnologije, uključujući umjetnu inteligenciju, autonomne sustave i kibernetičku obranu

9. politikom opremanja i modernizacije Oružanih snaga poticati i podupirati razvoj nacionalne obrambene industrije kao čimbenika jačanja otpornosti društva i njegova gospodarskog razvoja te podupirati njihovo uključivanje u multinacionalne projekte NATO-a i Europske unije radi jačanja i razvoja potrebnih sposobnosti s posebnim naglaskom na jačanje strateških industrijskih kapaciteta i smanjivanje tehnološke ovisnosti o vanjskim izvorima.

3.2. Stratezijske opcije odgovora Republike Hrvatske na sigurnosne prijetnje

U okolnostima širokog spektra evoluirajućih prijetnji, temeljni izazov strateškom planiranju obrane je identificiranje racionalnoga koncepta djelovanja i opsega sposobnosti potrebnih za odgovor na agresivne postupke protivnika. Važan metodološki postupak u takvom nastojanju je identificiranje scenarija potencijalno mogućih događanja s kojima se mogu suočiti država i društvo. Svrha planskih scenarija je svim nositeljima obrambene funkcije predstaviti zajedničke slike prijetnji suverenitetu, neovisnosti i teritorijalnom integritetu Republike Hrvatske, na temelju kojih se mogu sagledati zahtjevi za odgovorom u različitim situacijama te sposobnostima i razinom spremnosti koje to trebaju omogućiti.

Za postavljanje strateškog koncepta obrane od oružane agresije identificirana su dva relevantna i analizirana temeljna scenarija: obrana teritorija i sudjelovanje u obrani savezničkog teritorija, pri čemu je scenarij obrane hrvatskog teritorija detaljno analiziran u varijantama samostalne obrane i integrirane obrane sa savezničkim snagama.

Na temelju tih scenarija te procjene trenutačnih i predvidljivih okolnosti iz neposrednoga i širega sigurnosnog okružja Hrvatske, dodatno su identificirani opći planski scenariji za koje je potrebno planirati poduzimanje obrambenih mjera i aktivnosti. Navedeni scenariji i zahtjevi za postupanjem i sposobnostima detaljno se razrađuju Planom obrane Republike Hrvatske.

Sagledavanjem elemenata i implikacija utvrđenih scenarija, planovima na području obrane potrebno je identificirati niz funkcija koje moraju biti ispunjene u obliku koordiniranih i brzih odgovora na događaje na različitim područjima društvenog djelovanja te utvrditi precizne zahtjeve za sposobnostima i odgovarajuća organizacijska te doktrinarna rješenja. Iako primarno definirani radi potpore konceptualnim i planskim rješenjima, scenariji su zajednička osnova za oblikovanje i provedbu obuke i vježbi iz programa obrambenih priprema.

U skladu s time, potrebno je kontinuirano razvijati nacionalne sposobnosti za situacijsku svijest, obrambeno planiranje i predviđanje kriza, uz integraciju civilne i vojne komponente te sposobnosti za brz odgovor na prijetnje višestrukoga karaktera.

3.3. Koncept obrane Republike Hrvatske od oružane agresije

Kao članica NATO-a, Hrvatska je dio savezničkog sustava kolektivne obrane s pravima i obvezama koje iz toga proizlaze.

Sustav kolektivne obrane temelji se na obvezi svih članica NATO-a da u slučaju oružane agresije na bilo koju od njih brane teritorij napadnute saveznice zajedničkim, združenim borbenim djelovanjem oružanih snaga.

Uz to, članstvo u NATO-u podrazumijeva druge solidarne oblike potpore državama članicama putem sigurnosnih konzultacija u slučaju bilo kojeg oblika prijetnji, mogućnosti aktiviranja savezničkog sustava odgovora te pomoći u slučaju terorističkog, kibernetičkog i hibridnog napada, odnosno u slučaju prirodnih ili ljudskom djelatnošću uzrokovanih velikih nesreća i katastrofa.

NATO-ov sustav kolektivne obrane i jačanje savezničkih obrambenih sposobnosti je pouzdana investicija u našu vlastitu sigurnost. Snaga NATO-a, koju na jednoj strani čine saveznička solidarnost i kohezija a na drugoj relevantne obrambene sposobnosti, najbolje su jamstvo mira i sigurnosti za sve njegove članice.

Istodobno, uloga Europske unije u obrambenoj suradnji sve je izraženija, pa je Hrvatska obvezna kontinuirano jačati i vlastite strateške kapacitete kako bi pridonijela kolektivnoj sigurnosti, ali i bila sposobna za samostalno djelovanje u situacijama koje ne uključuju NATO-ov angažman.

Nacionalni sustav obrane čine sljedeći mehanizmi i postupci:

- izgradnja respektabilnih nacionalnih obrambenih sposobnosti za samostalno djelovanje i u suradnji sa saveznicima
- doprinos razvoju savezničkih obrambenih sposobnosti te provedba na savezničkoj i nacionalnoj razini, mjera i postupaka odvratanja od oružane agresije i drugih prijetnji vojne prirode
- pravovremeno iniciranje aktiviranja NATO-ovog sustava odgovora
- otpornost civilnih nositelja i drugih sudionika obrambenih priprema, koja pridonosi uspješnom i učinkovitom izvršavanju obrambenih zadaća Oružanih snaga.

Hrvatska je normativno prepoznala mehanizme, mjere i procese NATO-ovog sustava odgovora, čije pravodobno aktiviranje i provedba sadrži značajan obrambeni potencijal i može poslužiti kao katalizator za preusmjeravanje tijeka krize prema smanjivanju napetosti.

NATO-ov sustav odgovora omogućuje pravovremeno i postupno angažiranje svih raspoloživih snaga i resursa u odgovoru na najrazličitije krize, uključujući potencijalne oružane sukobe koji mogu nanijeti štetu sigurnosti NATO-a ili pojedinih zemalja članica. Hrvatska se kontinuirano priprema za mogućnost provedbe mehanizama i mjera NATO-ovog sustava odgovora te ih usklađuje s nacionalnim zakonodavstvom i procedurama.

Iskustva iz suvremenih sukoba upućuju na pretpostavku da bi moguće agresivno djelovanje protiv Hrvatske bilo složeno, odnosno da bi oružana agresija kao temeljni oblik primjene nasilja vjerojatno bila popraćena hibridnim djelovanjima, posebice agresivnom propagandom i kibernetičkim napadima. Pri tome različiti oblici hibridnih napada mogu prethoditi i biti komponenta ukupnih agresivnih djelovanja. U tom kontekstu i radi učinkovite

obrane potrebno je dalje jačati sinergiju i otpornost svih sastavnica sustava domovinske sigurnosti i društva.

Kompleksnost prirode prijetnje zahtijeva složeni odgovor.

Država koja je vojno napadnuta mora moći angažirati sve raspoložive potencijale u funkciji obrane. Stoga se nacionalna razina obrane temelji na konceptu integrirane obrane, koji u primarnoj podjeli obuhvaća vojnu i civilnu komponentu.

Vojna komponenta nacionalne obrane obuhvaća izgradnju, pripremu, obrambene postupke i djelovanje Oružanih snaga i strateško zapovijedanje.

Najvažnije sastavnice civilne komponente obrane su:

- političko-upravljačka funkcija usmjerena na osiguranje kontinuiteta državne vlasti
- diplomatske aktivnosti
- sigurnosno-obavještajna potpora strateškom odlučivanju, upravljanju i zapovijedanju Oružanim snagama
- strateško komuniciranje te informativno, psihološko i propagandno djelovanje usmjereno na izgradnju otpornosti
- izgradnja otpornosti društva na području osiguranja ključnih javnih usluga i opskrbnih lanaca, zaštite kritične infrastrukture te zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara
- gospodarska djelatnost kojom se osiguravaju temeljni uvjeti za funkcioniranje obrambenih snaga i države u cjelini
- kibernetička obrana usmjerena na održavanje i jačanje otpornosti informacijsko-komunikacijskih sustava te na odbijanje i saniranje posljedica kibernetičkih napada.

Radi stavljanja navedenih i drugih potencijala u funkciju obrane, potrebno je kontinuirano provoditi obrambene pripreme civilnih nositelja i sudionika. Pripreme Oružanih snaga za vođenje borbenih operacija osiguravaju se sveukupnim mirnodopskim aktivnostima djelatnog i pričuvnog sastava, pripremama za provedbu mobilizacije i mobilizacijskog razvoja, izradom i provedbom Plana uporabe Oružanih snaga Republike Hrvatske i planova pripravnosti te planiranjem i provedbom obrambenih postupaka koji prethode njihovoj uporabi.

Civilni nositelji obrambene funkcije i obrambenih priprema osiguravaju materijalno zbrinjavanje i potporu Oružanim snagama za uspješnu provedbu obrambenih operacija te, uz jednake uvjete, potporu Hrvatske kao zemlje domaćina savezničkim snagama. Civilni nositelji obrambenih priprema u miru provode odgovarajuće aktivnosti za djelovanje u stanju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju.

Planom obrane Republike Hrvatske Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) utvrđuje obveze i koordinira pripremu i provedbu obrambenih mjera. Uz to, Vlada i Predsjednik Republike Hrvatske imaju ključnu odgovornost za pravodobno donošenje strateških odluka, organizaciju i usmjeravanje svih sastavnica obrambenog sustava, kao i za aktivaciju nacionalnih i savezničkih sigurnosnih mehanizama u slučaju prijetnji u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom. Nositelji i sudionici obrambenih priprema svojim planovima djelovanja razrađuju postupke i aktivnosti u funkciji učinkovitog funkcioniranja u uvjetima stanja neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike

Hrvatske ili ratnog stanja te, vezano uz to, provode organizacijske i materijalne pripreme. S obzirom da bi se moguće djelovanje protiv Republike Hrvatske najvjerojatnije odvijalo po određenoj skali eskalacije, potrebno je razvijati sposobnosti koje u fazi izražene prijetnje agresijom već omogućuju provođenje mjera kojima se država i društvo transformiraju u postav za obranu, odnosno povećavaju spremnost za organizirano i učinkovito suprotstavljanje eventualnom napadaču.

Pritom je naglasak na osiguranju uvjeta za kontinuirano funkcioniranje svih tijela državne vlasti sveobuhvatnim jačanjem otpornosti, pripravnosti i spremnosti Oružanih snaga, sigurnosno-obavještajnog sustava, policije, civilne zaštite, vatrogastva i tijela nadležnih za kibernetičku obranu, aktiviranju kapaciteta i mehanizama potpore zemlje domaćina savezničkim snagama, aktiviranju odgovarajućih mehanizama u Europskoj uniji te poduzimanju obrambenih postupaka kojim se Oružanim snagama omogućuju uvjeti za obrambeno djelovanje.

Različitost scenarija mogućih oružanih sukoba nameće Hrvatskoj imperativ održavanja i razvijanja obrambenih sposobnosti za provedbu intenzivnih modernih operacija obrane vlastitog teritorija.

Budući da prijetnja oružanom agresijom može nastupiti u bitno različitim strateškim okolnostima, Oružane snage trebaju biti sposobne provesti brzi borbeni razvoj i mobilizaciju te onemogućiti prodor agresorskih snaga na nacionalni teritorij.

Dolazak u pomoć savezničkih snaga podrazumijeva njihovo raspoređivanje na nacionalnom teritoriju, provedbu borbenih operacija u suradnji s nacionalnim snagama te drugu odgovarajuću potporu u skladu s međunarodnim ugovorima.

Odluku o pokretanju zahtjeva za aktiviranje i primjenu članka 5. Sjevernoatlantskog ugovora te pozivanju u pomoć u obrani savezničkih snaga donosi Hrvatski sabor.

Predsjednik Republike Hrvatske, u svojstvu vrhovnog zapovjednika Oružanih snaga, upućuje zahtjev za pomoć te dodjeljuje ovlasti nadležnom NATO-ovom zapovjedništvu za vođenje operacija na teritoriju Hrvatske. Predsjednik Republike Hrvatske može, ovisno o vojno-strateškim okolnostima, na nadležno zapovjedništvo NATO-a prenijeti ovlasti zapovijedanja nad dijelom Oružanih snaga angažiranim u združenim borbenim operacijama. Predsjednik Republike Hrvatske uređuje područja odgovornosti snaga pod NATO-ovim zapovjedništvom u odnosu na snage pod nacionalnim zapovijedanjem.

Različitost scenarija prijetnji upućuje na mogućnost da u okolnostima oružane agresije na Republiku Hrvatsku, pojedini dijelovi Oružanih snaga mogu biti u nekoj od misija ili operacija NATO-a, Europske unije ili Ujedinjenih naroda. U takvoj situaciji pripadnici Oružanih snaga uključuju se u obranu hrvatskog teritorija.

U sveukupnom sigurnosnom postavu, Hrvatska u punoj mjeri uzima u obzir i strateško usmjerenje Europske unije, komplementarno NATO-u, o preuzimanju veće odgovornosti za sigurnost Europe, kao i mogućnost oslanjanja na uzajamnu pomoć država članica Europske unije u slučaju oružane agresije odnosno na solidarnost u slučaju terorističkih napada, prirodne nepogode ili nesreće izazvane ljudskim djelovanjem.

U svim tim okolnostima, Vlada ima odlučujuću ulogu u pokretanju, usmjeravanju i provedbi nacionalnih i savezničkih mehanizama zaštite, osobito putem strateškog planiranja, donošenja odluka i koordinacije svih nadležnih državnih tijela. Potrebno je razvijati i vlastite strateške industrijske kapacitete, posebice na području tehnologija ključnih za nacionalnu sigurnost, kako bi se osigurala veća otpornost na dugotrajne krize i smanjila ovisnost o vanjskim dobavljačima u kriznim uvjetima.

4. OBRAMBENA POLITIKA

Kao odgovorna članica međunarodne zajednice, Hrvatska će nastaviti pridonositi miru, stabilnosti i sigurnosti na regionalnom, europskom i širem međunarodnom prostoru. Pri tome će se zalagati za rješavanje uzroka nestabilnosti i sukoba na mjestu njihova nastanka te za dosljedno poštovanje međunarodnog prava i međunarodnog humanitarnog prava, a svoje će djelovanje provoditi u okvirima nacionalnog zakonodavstva i obveza preuzetih na međunarodnom planu.

Za Hrvatsku je od ključne važnosti stabilnost i sigurnost jugoistočnog susjedstva, uz nužno zadržavanje aktivne prisutnosti međunarodne zajednice kao pokretača pozitivnih promjena. U tom kontekstu, kao najvažniji čimbenik pozitivnih i dugoročno održivih sigurnosnih rješenja na tom prostoru, Hrvatska prepoznaje procese euroatlantskih integracija.

Perspektiva i uključivanje zemalja iz jugoistočne Europe u NATO i Europsku uniju znatno su utjecali na širenje zone stabilnosti i sigurnosti Republike Hrvatske te će se ona nastaviti zalagati za politiku proširenja, naglašavajući važnost provedbe reformi i uspostavljenih kriterija.

Nadležnosti za utvrđivanje i provedbu obrambene politike u Republici Hrvatskoj utvrđene su Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o obrani. Obrambena politika, kao sveukupni smjer i sadržaj djelovanja tijela državne vlasti na području obrane, u nadležnosti je Hrvatskog sabora, Predsjednika Republike Hrvatske, Vlade i ministra obrane.

U okvirima nadležnosti Hrvatskog sabora, Strategijom obrane utvrđuju se smjernice za odlučivanje i postupanje na četiri ključna tematska područja obrambene politike: razvoj i održavanje snažne i aktivne obrane, djelovanje u sklopu NATO-a, djelovanje u Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici Europske unije te djelovanje u okviru Ujedinjenih naroda i OESS-a.

4.1. Razvoj i održavanje snažne i učinkovite obrane

U sve složenijim okolnostima vojnih i nevojnih izazova na području sigurnosti u kojima je svaki društveni, gospodarski ili vojni resurs ranjiv, naglašena je potreba za povećanjem otpornosti države i društva. Koncept otpornosti uključuje uspostavljanje i održavanje vojnih i civilnih sposobnosti usmjerenih na potporu obrambenim aktivnostima.

Nacionalne obrambene sposobnosti najpouzdaniji su alat za suprotstavljanje širokom spektru sigurnosnih rizika i prijetnji, posebno i ponajprije prijetnjama vojne prirode.

Saveznički i partnerski obrambeni aranžmani s drugim državama, koji podrazumijevaju sposobnosti koje razvijaju države saveznice i izravno su ovisne o njima, dobar su oslonac i obećavajući mehanizam za ostvarivanje i najambicioznijih sigurnosnih ciljeva.

Stalno unaprjeđivanje nacionalnih obrambenih sposobnosti je imperativ koji nameću uvjeti sigurnosnog okružja, u prvom redu sveopće nadmetanje u naoružavanju i ubrzani razvoj na području vojne tehnike i inovativnih i disruptivnih tehnologija.

Suočavanje s izazovom uključivanja inovativnih i disruptivnih tehnologija u razvoj nacionalnih obrambenih sposobnosti je složen pothvat koji Hrvatska može uspješno provoditi zajedničkim nastojanjima u okviru NATO-a i Europske unije. Pri tome će se u najvećoj mjeri nastojati iskoristiti potencijal inovativnih inicijativa znanstvene i istraživačke zajednice te gospodarskoga sektora.

Vlada, putem ministarstava nadležnih za obranu, unutarnje poslove, gospodarstvo, znanost, pravosuđe i financije ima ključnu ulogu u promicanju, pokretanju i uvođenju inovativnih i disruptivnih tehnologija u društvene i gospodarske sustave, uz osiguranje visoke razine sigurnosnih i etičkih standarda, čime ujedno razvija sposobnosti za suradnju na tom području u okviru NATO-a i Europske unije.

S tim u vezi, posebno je važan nacionalni proces identificiranja, analize i razumijevanja utjecaja ključnih inovativnih i disruptivnih tehnologija na obrambeni i sigurnosni sektor, kao i za realno sagledavanje potreba i mogućnosti njihova stavljanja u funkciju unaprjeđivanja i razvoja obrambenih sposobnosti.

Stoga će Vlada nastaviti unaprjeđivati sposobnost izrade konceptualnih okvira za planiranje i provedbu istraživanja i razvoja na tom području te jačati suradnju s akademskom zajednicom, javnim i privatnim sektorom, državama članicama NATO-a i Europske unije i partnerima.

Nacionalne obrambene sposobnosti su važna komponenta moderne demokratske države, koja pridonosi njezinoj postojanosti, stabilnosti, snazi, međunarodnom ugledu i utjecaju.

Održavanje i jačanje nacionalnih kapaciteta za obranu omogućuje širinu i fleksibilnost obrambenog postava i postupanja u odnosu na suočavanje s opasnošću od oružane agresije i drugih vojnih prijetnji samostalno ili u sklopu NATO-ovog sustava kolektivne obrane, dok u mirnodopskim okolnostima osigurava sposobnosti nadzora i zaštite suvereniteta morskog i zračnog prostora u suradnji s drugim nadležnim državnim tijelima i saveznicima.

U odnosu na NATO-ov sustav kolektivne obrane, nacionalne sposobnosti su izravan doprinos sposobnostima, kredibilitetu i strateškoj relevantnosti NATO-a.

Budući da obrambena sposobnost NATO-a dominantno ovisi o kapacitetima sposobnosti kojima raspolažu i stave mu na raspolaganje države članice, kontinuirani doprinos jačanju obrambenih sposobnosti NATO-a prema načelima poštene raspodjele tereta i razumnog izazova u odnosu na nacionalne mogućnosti, je nedvojbeno saveznička obveza koju treba provoditi usklađeno s ulaganjem u razvoj sposobnosti za nacionalne potrebe.

Razvoj nacionalnih obrambenih sposobnosti s aspekta doprinosa NATO-u je kompatibilan doprinosu sposobnostima Europske unije, po načelu „jedinstvenog skupa snaga“.

U kontekstu razvoja i održavanja obrambenih sposobnosti te jačanja otpornosti društva, koristit će se i alati te financijski instrumenti Europske unije usmjereni na fleksibilnije modele ulaganja u obranu, zajednički razvoj kritičnih obrambenih sposobnosti, zajedničku

nabavu te snažniji doprinos jačanju europske sigurnosne arhitekture. Osobita pozornost posvetit će se i razvoju strateških industrijskih kapaciteta unutar Hrvatske, kako bi se ojačala tehnološka suverenost i otpornost obrambenog sustava te omogućilo dugoročno i pouzdano opremanje Oružanih snaga iz domaćih izvora.

4.2. Djelovanje u sklopu NATO-a

NATO je glavni jamac euroatlantske sigurnosti i obrane, a Hrvatska predano i solidarno pridonosi jačanju kolektivne obrane i savezničkog postava odvrćanja i obrane. Dosljednim ispunjavanjem savezničkih obveza, s naglaskom na dodijeljene NATO-ove ciljeve sposobnosti, ujedno se razvijaju sposobnosti Oružanih snaga te pridonosi vjerodostojnosti i kredibilitetu Hrvatske u okviru NATO-a.

Vlada kontinuirano povećava obrambena izdvajanja iznad savezničkog minimuma od 2 % BDP-a, pri čemu udio za opremanje i modernizaciju već sada znatno premašuje preporučenih 20 %, čime dodatno potvrđuje svoju predanost obrambenoj solidarnosti i jačanju zajedničkih sposobnosti Saveza.

Djelovanje Republike Hrvatske u NATO-u usredotočit će se na sljedeća područja i aktivnosti:

- doprinos razvoju savezničkih politika te elementima savezničkog postava odvrćanja i obranu
- usklađivanje nacionalnog obrambenog planiranja s NATO-ovim procesom obrambenog planiranja
- ispunjavanje dodijeljenih NATO-ovih ciljeva sposobnosti
- sudjelovanje u mehanizmima razvoja multinacionalnih obrambenih sposobnosti
- uvezivanje u Sustav integrirane protuzračne i proturaketne obrane NATO-a
- sudjelovanje u vježbama NATO-a u skladu s nacionalnim planovima razvoja sposobnosti
- osiguravanje kompatibilnosti NATO-ovog sustava odgovora s nacionalnim zakonodavnim okvirom i procedurama
- doprinos operacijama i misijama NATO-a u skladu s raspoloživosti nacionalnih resursa
- doprinos inicijativama NATO-a i instrumentima Kooperativne sigurnosti
- doprinos jačanju obrambene suradnje NATO-a i Europske unije na područjima utvrđenim zajedničkim deklaracijama te daljnje pozicioniranje Hrvatske kao aktivne i odgovorne saveznice koja pridonosi sigurnosti jugoistočne Europe i euroatlantskog prostora u cjelini.

4.3. Djelovanje u Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici Europske unije

U okviru Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije Republika Hrvatska će se usmjeriti na:

- doprinos razvoju Zajedničke sigurnosne i obrambene politike
- doprinos operacijama i misijama te snagama za brzi razmještaj Europske unije u skladu s raspoloživosti nacionalnih resursa
- doprinos razvoju prioriternih sposobnosti Europske unije kroz nacionalno obrambeno planiranje i usklađivanje s obrambenim inicijativama Europske unije
- ispunjavanje obveza u okviru Stalne strukturirane suradnje, uključujući sudjelovanje u

projektima

- sudjelovanje u multinacionalnim projektima razvoja sposobnosti s ambicijom usmjeravanja nacionalne obrambene industrije i znanstveno-istraživačkih kapaciteta na korištenje potencijala mehanizama i programa Europske unije
- sudjelovanje u procesima zajedničke nabave obrambenih sposobnosti Europske unije i poticanja razvoja europske obrambene industrije
- sudjelovanje u vježbama Europske unije u skladu s nacionalnim planovima razvoja sposobnosti
- doprinos jačanju obrambene suradnje Europske unije i NATO-a
- sudjelovanje u mehanizmu Europske unije za civilnu zaštitu, uključujući „rescEU“.

Vlada će osobitu pozornost usmjeriti i na nove fiskalne mogućnosti koje uključuju mogućnost dodatnog povećanja rashoda u iznosu od 1,5 % BDP-a u odnosu na rashode koji su definirani fiskalnim pravilima Europske unije, sukladno aktivaciji nacionalne klauzule o odstupanju (2025.-2028.), vodeći istovremeno računa o fiskalnoj održivosti u srednjoročnom razdoblju.

Hrvatska je spremna nastaviti sudjelovati u razvoju i provedbi inicijativa za daljnje unaprjeđenje Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije, uključujući postupno oblikovanje zajedničke obrambene politike koja bi mogla voditi jačanju kapaciteta Europske unije da u komplementarnosti s NATO-om djeluje kao vjerodostojan pružatelj sigurnosti. Pri tome će Hrvatska dosljedno podupirati jačanje strateške autonomije Europske unije kao dopune kolektivnoj obrani, uz očuvanje kohezije i učinkovitosti transatlantskog partnerstva.

4.4. Djelovanje u okviru Ujedinjenih naroda i OESS-a

Hrvatska će nastaviti provoditi politiku doprinosa međunarodnoj i regionalnoj stabilnosti i miru putem mehanizama uspostavljenih u okviru Ujedinjenih naroda, OESS-a te regionalnih inicijativa i aranžmana.

Djelovanje u okviru Ujedinjenih naroda usmjerit će se na:

- provođenje obveza preuzetih u sklopu rezolucija Ujedinjenih naroda i mjera za jačanje povjerenja
- sudjelovanje u operacijama i misijama.

U sklopu zajedničkih nastojanja za vraćanjem značaja uloge OESS-a, djelovanje Republike Hrvatske težišno će se usmjeriti na aktivnosti u okviru Forum za sigurnosnu suradnju, posebno na daljnji doprinos mjerama za izgradnju povjerenja i sigurnosti.

U aktivnostima političko-vojne dimenzije Hrvatska će nastaviti ispunjavati obveze prema svim mehanizmima izvješćivanja. Pri provedbi i razvoju regionalne suradnje rukovodit će se načelima komplementarnosti uspostavljenih i eventualnih novih organizacija i inicijativa. Prioritet će imati aranžmani koji donose dodatnu vrijednost uz racionalizaciju i redukciju troškova, posebno aranžmana koji pridonose jačanju stabilnosti i međusobnog povjerenja te unaprjeđivanju sposobnosti za borbu protiv novih oblika sigurnosnih prijetnji. Poseban naglasak stavit će se na jačanje uloge i vidljivosti regionalnih organizacija sa sjedištem u Hrvatskoj.

5. RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA

Obrambene resurse čine ljudski, materijalno-tehnički i financijski potencijali države i društva koji se u mirnodopskim uvjetima, u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Hrvatske ili ratnom stanju mogu angažirati u funkciji obrane. Pri tome se angažiranost obrambenih resursa u mirnodopskim uvjetima održava u razumnoj dostatnosti, dok bi se u okolnostima stanja neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnog stanja ili u situacijama koje im neposredno prethode, oni dodatno uvećavali aktiviranjem mjera utvrđenih Planom obrane Republike Hrvatske.

Obrambeni resursi temeljna su komponenta za izgradnju obrambenih sposobnosti. Stoga se osnove za razvoj obrambenih resursa utvrđuju političkim smjernicama za razvijanje općih kategorija obrambenih sposobnosti nužnih za realizaciju postavki Strategije obrane.

U razmatranjima razvoja Oružanih snaga, kao i obrambenog resora u cjelini, čovjek je u središtu promišljanja kao nositelj razvojnog potencijala koji čini razliku. Važno je nastaviti davati prioritet promicanju vojnog poziva i vrijednostima Domovinskoga rata, povećanju standarda života, rada i obuke pripadnika Oružanih snaga te definiranju novih ili prilagodbi postojećih modela koji podupiru te ciljeve. U tom kontekstu, nakon provedene analize i procjene dugoročnih potreba za djelatnim vojnim osobama i vojnim obveznicima osposobljenima za služenje u pričuvnom sastavu, Ministarstvo obrane pripremiло je prijedlog temeljnog vojnog osposobljavanja u predloženom trajanju od dva mjeseca.

Uvjetovano strateškim kontekstom i obrambenim konceptom, Hrvatska će održavati i razvijati tri opće kategorije obrambenih sposobnosti:

- sposobnosti Oružanih snaga za obranu
- sposobnosti civilnih nositelja i sudionika obrambenih priprema za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju te za potporu Oružanim snagama
- sposobnosti Oružanih snaga za potporu civilnim institucijama i stanovništvu.

5.1. Sposobnosti Oružanih snaga za obranu

Oružane snage u miru nadziru i štite suverenitet morskog i zračnog prostora u suradnji s nadležnim državnim tijelima i saveznicima te provode mjere ranog upozoravanja. Sposobnosti Oružanih snaga za obranu od oružane agresije na Hrvatsku trebaju biti u skladu sa zahtjevima za učinkovitu obranu hrvatskog teritorija samostalno ili uz pomoć savezničkih snaga te za nastavak provođenja borbenih operacija na bojištu, koordinirano sa savezničkim snagama.

Pritom je razina ambicije izgradnja sposobnosti za istodobnu provedbu dviju združenih operacija. U tom je okviru potrebno uspostaviti i održavati sposobnost dodatne mobilizacije snaga. Za izvršenje zadaća, u skladu s razinom ambicije, u Oružanim snagama se osnivaju potrebne pričuve materijalnih sredstava.

Razina sposobnosti, obim i vrsta djelovanja Oružanih snaga potrebnih za sudjelovanje u kolektivnoj obrani i operacijama NATO-a, utvrđuju se sporazumno u NATO-ovom procesu obrambenog planiranja. Sposobnosti definirane i razvijene u sklopu kolektivnih nastojanja na razini NATO-a ujedno su dio sposobnosti namijenjenih za potrebe nacionalne

obrane, kao i za potrebe sudjelovanja u aktivnostima Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije.

U razvoju obrambenih sposobnosti u predstojećem dugoročnom razdoblju posebna pažnja usmjerit će se na izgradnju sposobnosti temeljenih na uporabi inovativnih i tehnološki naprednih borbenih sustava, uzimajući u obzir smjernice NATO-a i Europske unije. Dodatno će se poticati ulaganje u strateške proizvodne i tehnološke kapacitete domaće obrambene industrije, čime se pridonosi jačanju nacionalne otpornosti, tehnološke neovisnosti i strateške autonomije Europske unije.

5.2. Sposobnosti civilnog sektora za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju te za potporu Oružanim snagama

Obrana je državna funkcija kojom se osigurava organizirano i učinkovito uključivanje svih struktura društva u očuvanje suvereniteta, neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske.

Tijela državne vlasti planskim, organizacijskim i materijalnim pripremama osiguravaju neprekidnost vlastitoga funkcioniranja u uvjetima neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Hrvatske i ratnom stanju. Isto tako, usmjeravaju pripreme i funkcioniranje civilnih nositelja i sudionika obrambenih priprema u funkciji osiguranja potpore Oružanim snagama i snagama zemalja saveznika, osnovnih potreba za život građana te funkcioniranje gospodarstva i društvenih djelatnosti.

Za provedbu zadaća Oružanih snaga u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju potrebna je potpora civilnih struktura.

Vlada, ministarstva, županije i Grad Zagreb su civilni nositelji obrambenih priprema koji svojim planskim dokumentima reguliraju vlastitu djelatnost te utvrđuju obveze ostalim sudionicima priprema: državnim upravnim organizacijama, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnim osobama posebno važnim za obranu.

Vlada utvrđuje mjere kojima civilni nositelji i drugi sudionici obrambenih priprema povećavaju svoju otpornost i razinu spremnosti za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i u ratnom stanju.

Ostali nositelji i sudionici obrambenih priprema vlastitim planskim dokumentima razrađuju provedbu mjera i aktivnosti iz okvira funkcionalne nadležnosti, pri čemu tijela više razine utvrđuju specifične zadaće nositeljima i sudionicima iz svoje nadležnosti.

Na temelju razrađenih kriterija i ocjene uloge u sklopu planova djelovanja civilnih nositelja obrambenih priprema, Vlada utvrđuje listu pravnih osoba posebno važnih za obranu te utvrđuje lokacije i građevine posebno važne za obranu s obzirom na važnost pojedinih infrastrukturnih i gospodarskih kapaciteta za održavanje obrambenih sposobnosti društva.

Dio opremanja ratnog sastava Oružanih snaga materijalnim sredstvima i dalje će se osiguravati angažiranjem sredstava pravnih osoba i hrvatskih državljana. Stoga se zakonom utvrđuje materijalna obveza kojom, isključivo u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti,

jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju, pravne osobe i državljani Republike Hrvatske imaju obvezu, uz naknadu, ustupati objekte i materijalna sredstva za potrebe obrane države.

Radi unaprjeđivanja stanja civilnih obrambenih priprema, planirat će se i provoditi obuka i vježbe na razini svih nositelja i sudionika obrambenih priprema. Uz uvježbavanje osoblja koje bi u stvarnoj situaciji provodilo utvrđene zadaće, na vježbama će se provjeravati razina koordinacije nositelja i sudionika obrambenih priprema te kvaliteta mjera i aktivnosti razrađenih planskim dokumentima.

Sustavno jačanje civilne komponente obrane, uključujući civilnu zaštitu, strateške zalihe i logistiku, zdravstvo i krizno upravljanje te vatrogastvo, bit će dodatni prioritet u razvoju sveobuhvatne otpornosti društva. U tom smislu, osnažit će se suradnja svih razina vlasti i sektora, uz korištenje dostupnih europskih instrumenata i fondova.

Hrvatska će, u okviru strategije obrambene otpornosti, kontinuirano razvijati sposobnosti potpore države domaćina Savezu, uz poseban naglasak na infrastrukturu dvojne namjene, digitalnu sigurnost i održivost strateških zaliha.

Hrvatska kao članica NATO-a ima obvezu održavanja i kontinuiranog razvoja sposobnosti potpore države domaćina snagama NATO-a na svojem teritoriju. Savezničke snage su u provedbi operacija ili vježbi, pružanja pomoći kod prirodnih, tehničko-tehnoloških ili ekoloških nesreća ili tijekom prolaska hrvatskog teritorija, u značajnoj mjeri ovisne o nacionalnoj prometnoj infrastrukturi, izvorima energije, opskrbi, zdravstvenim uslugama i smještajnim kapacitetima. Stoga zahtjevi za potporom zahtijevaju angažiranje državnih tijela, gospodarstva i društvenih djelatnosti. U tom kontekstu, Hrvatska će nastaviti raditi na ispunjavanju zahtjeva za vojnom pokretljivošću i u okviru Europske unije i njezinih instrumenata i projekata.

5.3. Sposobnosti Oružanih snaga za potporu civilnim institucijama

Obrambeni resor i Oružane snage jedna su od temeljnih sastavnica sustava domovinske sigurnosti. Sve su sposobnosti Oružanih snaga u funkciji jačanja nacionalne sigurnosti kako u preventivnom smislu putem uklanjanja sigurnosnih rizika i odvratanja prijetnji, tako i u suprotstavljanju pojedinim vrstama prijetnji i saniranju posljedica njihova djelovanja.

Najvažniji dio doprinosa Oružanih snaga sustavu domovinske sigurnosti je potpora civilnim institucijama i stanovništvu u situacijama velikih nesreća i katastrofa te u drugim kriznim i izvanrednim stanjima. Zahvaljujući visokom stupnju organiziranosti i širokom spektru sposobnosti koje razvijaju za učinkovitu provedbu svoje primarne misije, obrane Hrvatske i obrane saveznika, Oružane snage potvrđuju se kao nezamjenjiva snaga u navedenim situacijama. Pri tome posebnu važnost imaju sposobnosti dvojne namjene, poput inženjerijskih, logističkih, zdravstvenih, izvidničko-nadgledačkih, kibernetičkih i sposobnosti nuklearno-kemijsko-biološke obrane.

Pojedine kategorije sposobnosti, poput sposobnosti Obalne straže Republike Hrvatske i sposobnosti gašenja požara iz zraka, optimalno je i dalje održavati i razvijati u okviru Oružanih snaga, uz istodobno funkcionalno i upravljačko usklađivanje s nadležnim sastavnicama sustava domovinske sigurnosti.

Za pojedine zadaće potpore civilnim institucijama Oružane snage mogu formirati privremene namjenski organizirane snage, koje uz odgovarajuću dopunsku obuku najbrže mogu dostići potrebnu razinu spremnosti za učinkovito djelovanje.

Oružane snage nastaviti će razvijati sposobnosti Oružanih snaga za potporu civilnim institucijama i stanovništvu putem namjenski formiranih snaga za brzi odgovor na krizne situacije. Radi dugoročne održivosti, razvijati će se modeli uključivanja civilnih službi, volonterskih organizacija (npr. dobrovoljna vatrogasna društva, Hrvatska gorska služba spašavanja, Hrvatski crveni križ) i građana u obučne i simulacijske aktivnosti usmjerene na stjecanje kompetencija za djelovanje u kriznim i izvanrednim situacijama.

6. FINANCIJSKI RESURSI

Održavanje i razvoj modernih obrambenih sposobnosti utvrđenih ovom Strategijom bit će praćeno financijskim resursima. Ambicija stjecanja sposobnosti temeljenih na uporabi inovativnih i tehnološki naprednih borbenih sustava zahtijeva opremanje Oružanih snaga visoko sofisticiranim vrstama oružja i vojne opreme, a time i povećanje obrambenih troškova.

Značajnim i kontinuiranim povećanjem izdvajanja za obranu počevši od 2017. godine, radi poboljšanja uvjeta života i rada pripadnika Oružanih snaga te za opremanje, modernizaciju i izgradnju, Hrvatska je ostvarila veliki iskorak i stvorila temelje za nastavak jačanja sposobnosti Oružanih snaga. Zbog novih kategorija sposobnosti kakve zahtijevaju izmijenjene okolnosti na području umijeća ratovanja i izazovi budućih operacija i aktivnosti u kojima će sudjelovati Oružane snage, nužno je kontinuirano i adekvatno ulaganje.

Hrvatska je u 2025. godini dostigla zahtjev NATO-a za obrambenim izdvajanjima u visini od najmanje 2 % bruto domaćeg proizvoda, dok je cilj od 20 % obrambenih izdvajanja usmjerenih za opremanje i modernizaciju Oružanih snaga ostvaren već 2021. godine. U 2025. godini Hrvatska izdvaja 29,3 % svojih obrambenih sredstava za opremanje i modernizaciju, što iznosi 0,59 % BDP-a, znatno više od preporučenih 0,4 % u okviru NATO-a. Povećana razina savezničke ambicije u kontekstu značajno izmijenjene geopolitičke situacije utjecala je na revidiranje navedenog NATO-ovog zahtjeva na summitu u Den Haagu 2025. godine s ciljem još značajnijih ulaganja u obranu, ali i u područja povezana s obranom. U tom svjetlu, Vlada je već postavila cilj da do 2027. godine obrambena izdvajanja dosegnu najmanje 2,5 % BDP-a, a do 2030. 3 % BDP-a. U kontekstu zahtjeva dogovorenih u Den Haagu, politika financiranja obrane bit će stoga usmjerena ne samo na zadržavanje dostignute razine obrambenih izdvajanja, nego i na daljnje povećanje kako bi se osiguralo unaprjeđenje postojećih i razvoj novih sposobnosti, uključujući povećanje ulaganja za istraživanje i razvoj. Time će se omogućiti i ispunjavanje obveza ulaganja u obranu prihvaćenih u sklopu NATO-a i Europske unije.

U postizanju ciljeva ove Strategije Hrvatska će u narednom razdoblju nastaviti imati pristup financijskim sredstvima predviđenima postojećim mehanizmima i instrumentima Europske unije, kao i onima najavljenim Bijelom knjigom o europskoj obrani – Spremnost 2030., usvojenoj u Bruxellesu 19. ožujka 2025. U tom kontekstu, važno je istaknuti kako je reformom fiskalnog okvira Europske unije iz 2024. godine predviđena mogućnost dodatnih obrambenih ulaganja do 1,5 % BDP-a izvan standardnog proračunskog deficita, čime se državama članicama omogućuje fleksibilnije financiranje strateških obrambenih projekata. Ta nova odredba otvara dodatni fiskalni prostor za Hrvatsku kako bi ubrzala modernizaciju svojih obrambenih sposobnosti, uključujući tehnološki razvoj i jačanje domaće obrambene industrije.

S obzirom da je u tijeku revizija prioriteta kohezijske politike iz Višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2021. do 2027. vezano za sektor obrane i sigurnosti, veliki potencijal za financiranje iz sredstava Europske unije imaju i ulaganja vezana za ukupno jačanje otpornosti, sigurnosti i vojne pokretljivosti, koja osim obrambene imaju i civilnu svrhu. Ova ulaganja će biti moguće financirati i kroz Instrument za povezivanje Europe – CEF program Unije.

Pri tome treba težiti uspostavljanju racionalno utemeljene politike opremanja i modernizacije Oružanih snaga, koja će ulaganjem u razvoj domaće obrambene industrije pridonositi unaprjeđivanju nacionalne i kolektivne otpornosti društva te jačanju obrambene industrije.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik Hrvatskoga sabora
Gordan Jandroković

KLASA:
Zagreb,

- PRILOG**
- **Odluka o davanju suglasnosti Predsjednika Republike Hrvatske**
 - **Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću**

Republika Hrvatska
Predsjednik

Na temelju članka 100. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 05/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 5. stavka 2., točke 1. Zakona o obrani („Narodne novine“ broj 73/13., 75/15., 27/16., 110/17. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 30/18., 70/19. i 155/23.), donosim

ODLUKU
o davanju suglasnosti

I.

Ovom Odlukom dajem suglasnost na Nacrt prijedloga Strategije obrane Republike Hrvatske koji predlaže Vlada Republike Hrvatske, a donosi Hrvatski sabor u tekstu koji je priložen dopisu ministra obrane KLASA: 800-02/25-01/1, URBROJ: 512-01-25-32 od 03. srpnja 2025. godine.

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

KLASA: 800-02/25-03/04
URBROJ: 71-03-01/2-25-02

Zagreb, 07. srpnja 2025.

PREDSJEDNIK REPUBLIKE
I VRHOVNI ZAPOVJEDNIK
ORUŽANIH SNAGA

Zoran Milanović

OBRAZAC
IZVJEŠĆA O PROVEDENOM SAVJETOVANJU
SA ZAINTERESIRANOM JAVNOŠĆU O
NACRTU PRIJEDLOGA STRATEGIJE OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Naslov dokumenta	Nacrt prijedloga strategije obrane Republike Hrvatske
Stvaratelj dokumenta, tijelo koje provodi savjetovanje	Ministarstvo obrane
Svrha dokumenta	Izvješće o provedenom savjetovanju o Nacrtu prijedloga strategije obrane Republike Hrvatske
Datum dokumenta	7. srpnja 2025.
Verzija dokumenta	I.
Vrsta dokumenta	Izvješće o provedenom savjetovanju
Naziv nacrtu zakona, drugog propisa ili akta	Nacrt prijedloga strategije obrane Republike Hrvatske
Jedinstvena oznaka iz Plana donošenja zakona, drugih propisa i akata objavljenog na internetskim stranicama Vlade	/
Naziv tijela nadležnog za izradu nacrtu	Ministarstvo obrane
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti bili uključeni u postupak izrade odnosno u rad stručne radne skupine za izradu nacrtu?	Ministarstvo obrane koordinator je i stručni nositelj izrade Nacrtu prijedloga strategije obrane Republike Hrvatske
Je li nacrt bio objavljen na internetskim stranicama ili na drugi odgovarajući način? Ako jest, kada je nacrt objavljen, na kojoj internetskoj stranici i koliko je vremena ostavljeno za savjetovanje? Ako nije, zašto?	Provedeno je savjetovanje sa zainteresiranom javnošću od 4. lipnja 2025. do 4. srpnja 2025. na portalu e – Savjetovanja.
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti dostavili svoja očitovanja?	Zainteresirani pojedinci i pravne osobe

ANALIZA DOSTAVLJENIH PRIMJEDBI Primjedbe koje su prihvaćene Primjedbe koje nisu prihvaćene i obrazloženje razloga za neprihvaćanje	Analiza dostavljenih komentara nalazi se u prilogu ovog Obrasca
Troškovi provedenog savjetovanja	Provedba javnog savjetovanja nije iziskivala dodatne financijske troškove

Izvešće o provedenom savjetovanju - Javno savjetovanje o Nacrtu prijedloga Strategije obrane Republike Hrvatske

Redni broj	Korisnik	Isječak	Komentar	Status odgovora	Odgovor
1	ZELENA AKCIJA	NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE	Zelena akcija, kao organizacija koja je potekla iz antiratnog pokreta, u potpunosti se protivi daljnjoj militarizaciji i vojnoj potrošnji od strane Republike Hrvatske. Sigurnost se neće postići rastom vojne industrije, već naprotiv, može destabilizirati već ionako krhku geopolitičku situaciju. Može eskalirati napetosti, dovesti do utrke u naoružanju i preusmjeriti resurse s bitnih društvenih programa. Ključno je razmotriti potencijalne rizike eskalacije, troškove i potrebu za odgovornom raspodjelom resursa, kao i pristup koji daje prioritet diplomaciji, međunarodnoj suradnji i održivom razvoju. Nadalje, povećana vojna potrošnja doista može smanjiti zelena ulaganja. To se događa zbog par ključnih razloga: preusmjeravanja sredstava i istiskivanja zelenih ulaganja. Analize izrađene u iščekivanju nedavnog NATO summita upozorile su na oportunistni trošak (trošak propuštene prilike) koji bi veća vojna potrošnja predstavljala za programe ublažavanja klimatskih promjena i socijalne programe na europskom kontinentu, a koji su stalno nedovoljno financirani. Zaklada New Economics (New Economics Foundation) tvrdi da povećanje vojnih proračuna, istodobno sa smanjenjem zelenih i socijalnih izdataka, riskira poticanje javnog negodovanja, povećanje nejednakosti i narušavanje povjerenja u demokratske institucije. Traženje od građana da stegnu remen, dok obrambeni proračuni i profiti investitora u naoružanje rastu, potkopava samu društvenu otpornost o kojoj ovisi sigurnost. Ako vlade mogu razmotriti povećanje obrambenih izdataka na 5% BDP-a, ne mogu istovremeno reći da nema novca za izolaciju domova, dekarbonizaciju prometa, jačanje skrbi ili rješavanje stambene krize. Zapravo, ulaganje u zelene i društvene prioritete ima bolji ekonomski smisao od vojnih izdataka. Jedna globalna studija pokazuje da obrambeni izdaci imaju tendenciju smanjenja dugoročnog gospodarskog rasta u većini zemalja. Obrambena industrija stvara relativno manje radnih mjesta u usporedbi s drugim sektorima. Povećanje vojnih izdataka riskira istiskivanje ulaganja u zelenu tranziciju, ne samo financijski, već i vezanjem rada, industrijskih lanaca opskrbe i tehničkih kapaciteta koji su	Nije prihvaćen	Sadržaj prijedloga nije konceptualno vezan s ovim dokumentom.

			već rastegnuti. S ograničenim fiskalnim prostorom i već opterećenim javnim resursima, važno je kako vlade odluče trošiti. A kada je riječ o povratu, obrambeni izdaci donose daleko manje od zelenih i društvenih ulaganja. Čak i povijesno s vojnim kompleksom povezani RAND u svojoj studiji navodi da ulaganja u civilnu infrastrukturu imaju veće ekonomske multiplikatore od obrambenih izdataka. To jest, svaki euro uložen u stanovanje, promet, obrazovanje ili obnovljive izvore energije proizvodi više u smislu radnih mjesta, BDP-a i društvenog povrata, nego ekvivalent potrošen na vojnu opremu. Kao što su MMF i drugi otkrili, zelena ulaganja posebno su snažna u poticanju gospodarskog prosperiteta. Politički odgovor Hrvatske i ostatka EU-a na sigurnosna pitanja ne može se svesti samo na simbolično usklađivanje s američkom doktrinom ili utrku za veću potrošnju na bombe. Umjesto toga, trebala bi postojati jasna procjena onoga što će Europu doista učiniti sigurnijom, pravednijom i otpornijom. To zahtijeva preispitivanje i načina na koji trošimo i što uopće podrazumijevamo pod sigurnošću. U izvješću Međuvladina panela za klimatske promjene (IPCC) iz 2022. naglašava se hitnost dekarbonizacije kako bi se spriječilo daljnje raseljavanje ljudi, ali prepoznaje se i da su migracije oblik prilagodbe klimatskim promjenama i da se one već događaju. Izvješće također naglašava implikacije migracija povezanih s klimom na dobrobit i prava, prepoznajući potrebu za politikama koje podržavaju migrante. To je važan ispravak rasprostranjenog narativa o raseljavanju povezanom s klimom kao problemu i potrebi "obrane" Europe od "novog izbjegličkog vala", a važan je i u kontekstu zaštite temeljnih ljudskih prava. Upravo se taj činjenično netočan narativ ponovno pokušava gurati kroz ovu strategiju. Iako su klimatske promjene značajan čimbenik koji utječe na globalne migracijske obrasce, one nisu jedini ili primarni pokretač migracija u Europu. Klimatske promjene često djeluju kao "multiplikator prijetnji", pogoršavajući postojeće društvene, ekonomske i političke ranjivosti koje navode ljude na migracije. Mnogi stručnjaci slažu se da je većina kretanja povezanih s klimom unutarnja ili regionalna, a ne prekogranična, privremena je, a ne trajna te da ne postoje empirijski dokazi koji bi potkrijepili tvrdnju da će klimatske promjene dovesti do većih međunarodnih migracija u Europu. Vjerojatnost za migracije također ovisi o ranjivosti zajednica na utjecaje klimatskih promjena, što se	
--	--	--	---	--

			može ublažiti mjerama prilagodbe poput izgradnje morskih zidova ili drugih obrambenih sustava, kao i pristupom pojedinaca resursima za kretanje (uključujući prijevoz, društvene mreže i legalne putove). Umjesto ulaganja milijardi u vojnu ili tzv. obrambenu industriju - uključujući Hrvatsku - potrebno je ulaganje u strategije mitigacije i adaptacije na klimatske promjene, kao i podršku najranjivijima na prilagodbu i nošenje s gubicima i štetama povezanim s klimatskim promjenama. Pema tome, tvrdnje u jednom nacionalnom strateškom dokumentu kako "Klimatske promjene imat će osobit utjecaj na globalna sigurnosna kretanja, među ostalim, zbog povećanih migracijskih pritisaka prema Europi, osobito iz regija pogođenih sukobima, nestašicom vode i ekstremnim vremenskim uvjetima" su ne samo činjenično i znanstveno neutemeljene, već i štetne i opasne. Nadalje, odbijamo bilo kakav pokušaj greenwashinga ratne/vojne industrije zbog činjenice da ulaže/namjerava ulagati u obnovljive izvore energije, kako stoji u Nacrtu strategije: "Povećanje ulaganja u vlastite energetske kapacitete, posebice u obnovljive izvore energije, dugoročno je važan smjer jačanja otpornosti obrambenog sektora". Vojna industrija može i MORA smanjiti svoje ogromne emisije stakleničkih plinova, koje se konačno moraju početi sustavno mjeriti i industrija mora odgovarati za njih. Ali, ne može se greenwashati industrija masovnih ubojstava i uništenja. Nijedna količina zelenih projekata ili smanjenja emisija ugljika ne može poništiti tu činjenicu. Osim toga, ljudska i okolišna cijena bacanja bombi i korištenja drugih vrsta oružja i dalje ostaje. Dio Nacrta strategije 1. UVOD kaže: "S obzirom na visoku energetske ovisnost Europske unije, sigurna i stabilna opskrba energijom ključan je preduvjet za djelotvorno funkcioniranje obrambenih sustava, uključujući sposobnost provođenja vojnih operacija i kontinuirano djelovanje Oružanih snaga Republike Hrvatske. U tom kontekstu, energetska sigurnost je strateški prioritet i dio nacionalne i kolektivne obrambene spremnosti". Sigurnost nam može pružiti samo ulaganje u istinsku dekarbonizaciju, pravednu energetske tranziciju na lokalne obnovljive izvore energije u rukama građanki i građana (građanska energija) i mjere prilagodbe na klimatske promjene što uključuje civilnu zaštitu. Militarizirani narativ i jezik vezan uz energetiku nije novost, s obzirom da znamo da se ratovi vode za resurse, ali je neprihvatljivo da se energetika i energetska sigurnost, primarno		
--	--	--	--	--	--

			kroz fosilna goriva, koristi za opravdanje povećavanja vojne potrošnje i obrane. Nema dokaza da će se energetska sigurnost postići kroz povećanje vojnog budžeta i jačanje tzv. obrambenih politika. Naprotiv, povećana vojna potrošnja može negativno utjecati na energetske sigurnost preusmjeravanjem resursa s ulaganja u obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost, a istovremeno povećava ovisnost o fosilnim gorivima. Suprotno tome, davanje prioriteta energetske sigurnosti ulaganjima u obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost može neizravno doprinijeti nacionalnoj sigurnosti smanjenjem ovisnosti o nestabilnim globalnim energetske tržištima i povećanjem otpornosti na potencijalne poremećaje. https://neweconomics.org/2025/06/european-defence-spending-soars-but-climate-and-care-are-still-unaffordable https://ceobs.org/how-increasing-global-military-expenditure-threatens-sdg-13-on-climate-action/ https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA739-2.html https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2017/Job%20Opportunity%20Cost%20of%20War%20-%20HGP%20-%20FINAL.pdf https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2021/03/19/Building-Back-Better-How-Big-Are-Green-Spending-Multipliers-50264 https://www.migrationpolicy.org/article/climate-migration-101-explainer https://www.cgdev.org/blog/climate-migration-narrative-inaccurate-harmful-and-pervasive-we-need-alternative https://www.nature.com/articles/s41558-019-0633-3		
2	DARKO MARINAC	NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE	1. UVOD 3. odlomak: Međutim u protekla dva desetljeća, a posebno u zadnje tri godine došlo je do temeljnih promjena strateškog i sigurnosnog položaja Hrvatske, kao i do promjena niza sigurnosnih okolnosti koje uslijed svoje brzine uvjruju prilagođavajuća rješenja na području obrane. 4. odlomak.: Nastavljaajući se procesno na Strategiju nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, oblikovana je ... (nastavak rečenice kako je). Ujedno aktualni strateški (izbaciti geopolitički) kontekst zahtijeva ... (dalje cijela rečenica nepromijenjeno). 5. odlomak: Prva rečenica (...) po svojoj je prirodi usmjerena na predviđanja u kratkoročnoj, srednjoročnoj i dugoročnoj perspektivi ... (nastavak kao u tekstu).	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode, već pitanje izričaja.

3	DARKO MARINAC	NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE	Uvod, 4. odlomak stoji "Nakon donošenja Strategije nacionalne sigurnosti" koja je donešena prije 8. godine, 1917. godine ne može biti temeljni dokument za cijelu seriju dokumenata iz obrambene sfere, naročito sada kada se događaji stalno smjenjuju, odnosno nema onu temeljnu poveznicu u vremenskome slijedu. u prijašnjem 3. odlomku se to nemušto kaže u zadnja dva desetljeća došlo je do temeljitih promjena geopolitičkog (nije točno) i strateškog položaja Hrvatske. Velike promjene dogodile su se u zadnje dvije godine (članica VS UN-a, izvršila je agresiju) ako bi ovakve formulacije ostale dokumentirao bi se nedostatak sposobnosti prilagodbe. U drugoj rečenici ... aktualni geopolitički kontekst kako u pogledu ... obrambenih prioriteta ... ulaganja u obranu Pojam "aktualni Geopolitički kontekst" ne postoji u ozbiljnoj literaturi i strateškim dokumentima. Neki dokumenti EU točnije EK govore o povećanom utjecaju geopolitike, te se tako govori najviše o nekoj promjeni trenda ili pak zablude koji traži korekcije. Klasična geopolitika je stalna karakteristika neke idržave ili zemlje. Naša je zemlja konkavnoga oblika, sa malom dubinom i sa značajnim pritiscima kopna na njen primorski dio i to je njena odrednica, a kako se neki regionalni akteri postavljaju prema tome ja najviše strateški kontekst, a optimalnije je sigurnosni kontekst ili prilike i na međunarodnome planu.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode, već pitanje izričaja.
4	TAJANA RADIĆ	NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE	U okviru Nacrta prijedloga Strategije obrane Republike Hrvatske važno je istaknuti da bi sigurnost opskrbe hranom, vodom i energijom trebali biti sastavni dijelovi obrambene politike. Osim opremanja oružanih snaga, Strategija bi trebala obuhvatiti i jačanje mehanizama prehrambene, vodne i energetske otpornosti za slučajeve krize ili rata. Mehanizmi obrambene otpornosti bi trebali obuhvatiti: - Povećanje domaće proizvodnje i osnaživanje lanaca opskrbe lokalnom hranom kako bi se smanjila ovisnost o uvozu i osigurala stabilna dostupnost hrane u kriznim uvjetima. - Stvaranje sigurnih zaliha i skladišta osnovnih prehrambenih artikala, poput žitarica, ulja, mliječnih proizvoda, voća i povrća, čime će se osigurati minimalna razina dostupnosti hrane za stanovništvo tijekom kriznih situacija. - Osiguranje dovoljnog kapaciteta za proizvodnju i preradu hrane unutar zemlje, što će omogućiti zadovoljenje domaće potražnje i smanjenje ranjivosti na vanjske utjecaje. - Razrada planova s lokalnim vlastima, organizacijama civilnog društva i drugim dionicima za brzo i učinkovito reagiranje u slučaju	Nije prihvaćen	Prijedlozi su već obučeni dokumentom, izlaze izvan okvira nadležnosti dokumenta ili su predmet provedbenih dokumenata

			prehrambene krize, čime će se povećati otpornost sustava. - Ubrzanje inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i prehrambenom sektoru, uključujući korištenje umjetne inteligencije i razvoj biogospodarstva, s ciljem modernizacije i povećanja konkurentnosti. - Osnježivanje vodoopskrbnog sustava od vodozahvata, obrade, skladištenja i distribucije vode. - Osnježivanje i tranzicija energetskog sektora s postojećih fosilnih izvora energije na one koji koriste prirodne pojave ili biomasu. Implementacijom ovih mjera, Hrvatska može osnažiti svoju sposobnost opskrbe hranom, vodom i energijom, što je od ključne važnosti za nacionalnu obranu i opću sigurnost u kriznim vremenima.		
5	SVEUČILIŠTE J.J. STROSSMAYERA U OSIJEKU - FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK	NACRT PRIJEDLOGA STRATEGIJE OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE	Strategija obrane mora odgovoriti na kompleksne izazove suvremenih sigurnosnih prijetnji, među kojima posebno ističemo pitanje prehrambene i energetske sigurnosti. Naime, sigurnost hrane, vode i energije sastavni je dio nacionalne sigurnosti, a time i obrambene politike. U slučaju kriznih situacija, obrana zemlje nije moguća bez osigurane stabilne opskrbe osnovnim resursima za stanovništvo. Ovu logiku dodatno potvrđuje i Zakon o poljoprivredi, koji u članku 7. jasno definira da je „poljoprivreda strateška grana gospodarstva u Republici Hrvatskoj te kao takva sastavni je dio ostalih razvojnih strategija“ – što uključuje i Strategiju obrane. Stoga smatramo kako je potrebno da Strategija obrane eksplicitno uključi i sljedeće mjere za jačanje prehrambene sigurnosti i energetske otpornosti Republike Hrvatske: 1. Povećanje domaće proizvodnje hrane te osnaživanje lokalnih lanaca opskrbe kako bi se smanjila ovisnost o uvozu i povećala otpornost sustava u kriznim uvjetima. 2. Stvaranje strateških zaliha osnovnih prehrambenih proizvoda (žitarice, ulje, meso, i dr.), uz odgovarajuću infrastrukturu za skladištenje i distribuciju. 3. Osiguranje dovoljnih kapaciteta za proizvodnju i preradu hrane unutar zemlje, radi postizanja funkcionalne samodostatnosti. 4. Izrada koordiniranih planova za upravljanje krizama u prehrambenom sustavu, u suradnji s nadležnim institucijama, proizvođačima, lokalnim vlastima, znanstvenom zajednicom i civilnim sektorom. 5. Ubrzanje inovacija i digitalizacije u poljoprivredi, uključujući primjenu umjetne inteligencije, precizne poljoprivrede i razvoj biogospodarstva. Integriranjem navedenih mjera,	Nije prihvaćen	Prijedlozi su već obuhvaćeni dokumentom, izlaze izvan okvira nadležnosti dokumenta ili su predmet provedbenih dokumenata

			Strategija obrane bi na sveobuhvatan način odgovorila na izazove 21. stoljeća te osnažila sposobnost Republike Hrvatske da zaštiti svoj teritorij, stanovništvo i ključne resurse, kako u mirnodopskim tako i u kriznim okolnostima.		
6	HRVATSKI GENERALSKI ZBOR	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 1.UVOD	Nacrt prijedloga Strategije obrane (u daljnjem tekstu: SO) po vojnim pitanjima treba isticati princip jasne i nedvosmislene nadležnosti zapovijedanja. Polazišna točka u izradi SO ne bi smjele biti isključivo OS RH već Republika Hrvatska, odnosno, kako preživjeti i osigurati preživljavanje te opstanak i prosperitet. Dakle, polazište je Sustav domovinske sigurnosti i obrane. • ukupnost prijetnji, ugroza i razine rizika za RH • ukupnost sposobnosti za obranu, sigurnost i prosperitet. OS RH nisu, a niti bi smjele biti subjekt sam za sebe jer a. Dio su ukupnosti obrane, dio su Sustava domovinske sigurnosti b. Nisu niti nadležne za sve oblike obrane, posebice ne za obranu od većine ne oružanih oblika prijetnji poput kibernetičkih (cyber) prijetnji, nekih oblika hibridnih i asimetričnih prijetnji (ekonomski, psihološki, tehnološki, financijski), nisu nadležni za zaštitu i obranu kritične infrastrukture po svim elementima. c. Nisu samodostatne po elementima logistike (lanca opskrbe, održavanja, remonta), zdravstva, veterinarske, vatrogasne i agronomske obrane i sigurnosti, istraživanja, razvoja i proizvodnje, itd. Naglašavamo da se suvremena obrana i sigurnost temelji na žilavosti i otpornosti naroda i nacije od svih oblika prijetnji i ugroza, a temelj žilavosti i otpornosti su: • širi oblici sigurnosne kulture građana • samodostatnost, održivost i otpornost proizvodnje hrane, pića, odjeće i oprema • samodostatnost, održivost i otpornost medicinske, veterinarske i agronomske opreme i sredstava, medikamenata za ljude, životinje i biljke • samostalnost, održivost i otpornost civilne i vatrogasne zaštite i obrane • samostalnost i otpornost opskrbe i opskrbnog lanca, održavanja i remonta • samostalnost, održivost i otpornost svih elemenata kritične infrastrukture.	Nije prihvaćen	Prijedlozi su već obučeni dokumentom, izlaze izvan okvira nadležnosti dokumenta ili su predmet provedbenih dokumenata
7	DARKO MARINAC	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 1.UVOD	Preširoka je i neprecizna formulacija u 3. odlomku, kako je u dva desetljeća došlo do temeljitih promjena geopolitičkoga položaja do kojega ne može doći, jer je on većinom prirodno određen. To je jedino može reći za artik iznad sjeverne Rusije koji postaje uslijed otopljanja, plovni put. Dovoljno je	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode, već pitanje izričaja.

			reći strateškog položaja jer je on sveobuhvatniji i nije samo geografski. u 4. odlomku, Strategija nacionalne sigurnosti ne može biti temeljni slijedivi dokument nakon 8. godine. Jer su se u zadnje 3 godine dogodile krucijalne promjene. Naime Članica VS UN-a izvršila je agresiju što je paraliziralo međunarodno pravo i poredak. Ne može se strogo nastaviti na SNS, jedini je izlaz u procesnosti kako je Strategija ambiciozno postavljena. Ako se ide kruto tu je velika praznina. Sigurnosni sustav i strateški dokumenti ne mogu se ravnati po volji ili nevolji vrhovnika i (ne) komunikaciji ključnih sastavnica vlasti. Peti odlomak traži finkciju strateškoga predviđanja, kao osnovu strateškoga planiranja, kako je to uređeno NATO dokumentima SFA23 (Strategic Foresight Analysis 23) , i tu je potrebna krakoročna srednjoročna i dugoročna perspektiva. U predzadnjem odlomku valja naglasiti ambiciju EU za strateškom autonomijom, ali i nacionalnu ambiciju za ugradnjom nacionalnih komparativnih sposobnosti u zajedničku obranu, kako bi ona dobila specifičnu stratešku perspektivu (primjer je prijedlog da RH postane referentni centar za razvoj sposobnosti za tzv. mini dronove,.		
8	DARKO MARINAC	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 1.UVOD	1. UVOD 3. odlomak: Međutim u protekla dva desetljeća, a posebno u zadnje tri godine došlo je do temeljnih promjena strateškog i sigurnog položaja Hrvatske, kao i do promjena niza sigurnosnih okolnosti koje uslijed svoje brzine uvjruju prilagođavajuća rješenja na području obrane. 4. odlomak.: Nastavljajući se procesno na Strategiju nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, oblikovana je ... (nastavak rečenice kako je). Ujedno aktualni strateški (izbaciti geopolitički) kontekst zahtijeva ... (dalje cijela rečenica nepromijenjeno). 5. odlomak: Prva rečenica (...) po svojoj je prirodi usmjerena na predviđanja u kratkoročnoj, srednjoročnoj i dugoročnoj perspektivi ... (nastavak kao u tekstu). U predzadnjem odlomku staviti i dodati: Strategija obrane odražava i novu europsku stvranost u kojoj Europska Unija, uz NATO, deklarira jačanje svojih kapaciteta za samostalno djelovanje te organizira sposobnosti za stratešku autonomiju kao doprinos europskoj sigurnosti. Zatim dodati: Republika Hrvatska će sukladno svojim komparativnim prednostima ambicijama i izazovima, organizirati specifične sposobnosti i uklopiti ih u zajedničku obranu, čineći je kvalitetnijom i sveobuhvatnijom.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode, već pitanje izričaja.
9	SVEUČILIŠTE U ZAGREBU	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE	Uz klimatske promjene, rizici za globalnu i nacionalnu sigurnost	Primljeno na znanje	Prijedlog nije predmet razmatranja dokumenta

	AGRONOMSKI FAKULTET	HRVATSKE, 2. STRATEŠKI KONTEKST	uključuju i prehrambenu nesigurnost. Republika Hrvatska trenutno nema samodostatnost u proizvodnji većine osnovnih prehrambenih proizvoda, te je u znatnoj mjeri ovisna o uvozu hrane. U kriznim i ratnim uvjetima ova ovisnost može ozbiljno ugroziti sposobnost države za osiguranje osnovnih potreba stanovništva i održavanje društvene stabilnosti. Stoga je jačanje domaće poljoprivredne proizvodnje i otpornosti opskrbnih lanaca hrane strateški interes nacionalne sigurnosti.		ove razine. Isti će se uzeti u obzir prilikom izrade dokumenata na stručno-provedbenoj razini.
10	ZORAN SAMBOL	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 2. STRATEŠKI KONTEKST	Strategija obrane (strateški kontekst) Republike Hrvatske trebala bi razmotriti koncept "naoružanog naroda" jer je vidljivo kako je Ruska agresija na Ukrajinu 2022. godine zaustavljena u onom trenutku kada su Vlasti po grubim procjenama naoružale građane Kijeva s 10 i više tisuća automatskih pušaka. Nema bolje obrane Repulike Hrvatske (ni aktivni, ni pričuveni sastav) od čovjeka koji zna svoj teren, brani svoju kuću i svoju obitelj. Takvi se ne povlače s položaja.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije u skladu s konceptom ovog dokumenta.
11	HRVATSKI GENERALSKI ZBOR	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.1. Globalno sigurnosno okružje	Opće sigurnosne rizike predlažemo redefinirati na sljedeći način: Opći sigurnosni rizici koji utječu na stabilnost međunarodnog i nacionalnog poretka obuhvaćaju: 1. Geopolitičke napetosti i nadmetanje država za resurse, moć i utjecaj, uključujući rastuću rivalnost velikih sila. 2. Međudržavne, posredničke i građanske ratove, s potencijalom destabilizacije širih regija izvan neposrednih zona sukoba. 3. Propale države i neupravljana područja, koja postaju utočišta za ekstremističke skupine, paravojne formacije i kriminalne mreže. 4. Proliferaciju oružja za masovno uništenje – nuklearnog, kemijskog i biološkog. 5. Djelovanje terorističkih, ekstremističkih i transnacionalnih kriminalnih mreža, uključujući kibernetičke i informacijske prijetnje. 6. Klimatske promjene i degradaciju okoliša – uključujući narušavanje bioraznolikosti, degradaciju tla, nestašicu vode i hrane. 7. Zdravstvene prijetnje, osobito pandemije globalnog razmjera. 8. Demografske neravnoteže i masovne migracije, uključujući ilegalne migracijske tokove. Izravne sigurnosne prijetnje po nacionalne interese i temeljne vrijednosti uključuju: • Oružanu agresiju protiv Republike Hrvatske i njenih saveznika. • Terorizam i ekstremizam u svim oblicima. • Obavještajno djelovanje protiv nacionalne sigurnosti. • Kibernetičke napade,	Nije prihvaćen	Prijedlog nije u skladu s konceptom ovog dokumenta

			dezinformativne kampanje i druge oblike hibridnog djelovanja. Obrazloženje: Prijedlog je da se uvedu dvije kategorije: opći sigurnosni rizici i izravne sigurnosne prijetnje za nacionalne interese i temeljne vrijednosti.		
12	SVEUČILIŠTE U ZAGREBU AGRONOMSKI FAKULTET	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.1. Globalno sigurnosno okruženje	Prijedlog teksta: „Uz klimatske promjene, rizici za globalnu i nacionalnu sigurnost uključuju i prehrambenu nesigurnost. Republika Hrvatska trenutno nema samodostatnost u proizvodnji većine osnovnih prehrambenih proizvoda te je u znatnoj mjeri ovisna o uvozu hrane. U kriznim i ratnim uvjetima ova ovisnost može ozbiljno ugroziti sposobnost države za osiguranje osnovnih potreba stanovništva i održavanje društvene stabilnosti. Stoga je jačanje domaće poljoprivredne proizvodnje i otpornosti opskrbenih lanaca hrane strateški interes nacionalne sigurnosti.“	Primljeno na znanje	Prijedlog nije predmet razmatranja dokumenta ove razine. Isti će se uzeti u obzir prilikom izrade dokumenata na stručno-provedbenoj razini.
13	DARKO MARINAC	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.1. Globalno sigurnosno okruženje	U drugom Odlomku: Strateška situacija (umjesto geopolitička) ... podložna brzim promjenama, te je stoga neophodno strateško predviđanje kao preduvjet za strateško planiranje u cilju prilagodbe i nadilaženje kriza. Odlomak 3: Posebno je zabrinjavajuće djelovanje Ruske federacije, koja je stalna članica Vijeća sigurnosti UN-a, i dalje nastaviti kao u tekstu. U zadnjoj rečenici: Taj proces podrazumijeva, izviđanja i organizaciju i revitalizaciju znanja, kao i revitalizaciju i razvoj novih vlastitih industrijskih kapaciteta potrebnih za obranu (...) i smanjenje, što je više moguće tehnološku ovisnost o vanjskim akterima (ovo vanjski akteri ne zvuči dobro). U 4. tom odlomku: (je prijetnja širenja trenutačnog konvencionalnog sukoba u Europi uslijed ruske invazije punoga opsega na Ukrajinu. U 5. odlomku: Jedan od najočitiijih pokazatelja dubokih strateških promjena s geopolitičkim posljedicama jest odluka Republike Finske i Kraljevine Švedske o pristupanju NATO-u. 7 odlomak: Ozbiljno narušena stabilnost međunarodnoga poretka ... (ostalo kao u tekstu.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
14	DARKO MARINAC	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.1. Globalno sigurnosno okruženje	Već je pojašnjeno kako ne postoji pojam geopolitička situacija (2. odlomak 2. STRATEŠKI KONTEKST 2.1. Globalno sigurnosno okruženje) U drugom odlomku treba pojam geopolitička situacija zamijeniti pojmom strateška situacija posebno kada se misli na sadašnje stanje, dalje promjene su brze pa se traži prilagođavanje i predviđanje (sukladno NATO dokumentu SFA23). Pojam geopolitička situacija je posredstvom medija došla u javnost, uz činjenicu	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode već pitanje izričaja.

			kako se medijima i ne isplati razvijati specijalističko novinarstvo. Jedan Zakon ili Strategija obrane tj. bilo koji strateški dokument ne smija biti na toj razini. Geopolitička situacija je većinom zadana. Tako je RH izuzetno razvedena zemlja s malo dubine i kontinentalnim pritiskom na na primorski dio i to je stalno. Kada su akteri tih prostora miroljubivi i stabilni strateška situacija je stabilna, a kada to nisu strateška situacija se promijeni na gore. U trećem odlomku bilo bi dobro naglasiti uz djelovanje Ruske Federacije dodati kako je ona stalna članica vijeća sigurnosti, te kao takva vrši kontinuiranu agresiju, što dovodi međunarodni poradak (UN) do kolapsa. U trećem odlomku u predzadnjoj rečenici treba dodati kako se radi o ponovnom razvoju obrambeno industrijskih kapaciteta kad se i u dokdokumentima EU spsminje pojam ReArm Europe Plan. U četvrtom odlomku treba promijeniti rat u Ukrajini u Rat u Europi, posebno kada govorimo o prilagodbi i razvoju obrambenih sposobnosti. Dalje u 5. odlomku navodi se čak kako je jedan od pokazatelja "dubokih geopolitičkih promjena" to što su Finska i Švedska ušle u NATO. Naprotiv do toga su doveli strateški razlozi, a posljedice su geopolitičke. Da kompimiramo, možemo li zamisliti geopolitičku promjenu da SAD ili V Britanija postanu isključivo kopnene sile, a Njemačka i Rusija pretežito pomorske sile, I to je može se reći nepromjenljivo. Dakle ovdje možemo govoriti o strateškim promjenam koje su doprinijela odluci dvije Batičke zemlje. U šestom odlomku geopolitičke odlike Rusije i njena rudna bogadstva uzrokovale su i strateške prednosti Rusije. 7. odlomak govori o narušenoj stabilnosti međunarodnoga poretka, no možda je situacija još i gora, ali imamo i komunikacijski problem kako to reći. Naime stalna članica VS UN-a, izvršila je agresiju na Ukrajinu. Može li se transformirati svjetska organizacija vez velikoga rata. U 9. tom odlomku nabrajaju se činioci koji će odrediti budućnost kao u NATO dokumnetu SFA23, koje treba po tome dokumentu još razraditi , a u njemu se nigdje ne spominju duboke geopolitičke promjene nego nestabilnost i sigurnosne izazove i prijetnje. Iza čestog spominjanja geopolitičkih promjena želi se sakriti nebriga za obranu. U predzanjemu odlomku u sigurnosne prijetnje spominje se i obavještajnu djelovanje koje je kao takvo ako nije agresivno ima preventivno i upoznavajuće djelovanje.		
--	--	--	--	--	--

15	DARKO MARINAC	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.2. Regionalno i neposredno okružje	4. odlomak: Zbog ubrzanoga tehnološkog razloga, sigurnosne prijetnje sve se više premiještaju u nevojnu sferu ... (nastavak kao u tekstu). U zadnjemu odlomku: Sigurnono okružje zahtijeva trajnu i kordiniranju pripravnost političkih i sigurnosnih struktura, koji će odvrćajućim elementima osuvremenjavanjem i obnavljanjem sposonosti sigurnosnih i obrambenoga sektora u suradnji s partnerima i saveznicima u EU i NATO-u. (obećavati kako sukoba j je izvan mudristi i u smjeru volutarizma).	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
16	DARKO MARINAC	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.2. Regionalno i neposredno okružje	4. odlomak: Zbog ubrzanoga tehnološkog razloga, sigurnosne prijetnje sve se više premiještaju u nevojnu sferu ... (nastavak kao u tekstu). U zadnjemu odlomku: Sigurnono okružje zahtijeva trajnu i kordiniranju pripravnost političkih i sigurnosnih struktura, koji će odvrćajućim elementima osuvremenjavanjem i obnavljanjem sposobnosti sigurnosnih i obrambenoga sektora u suradnji s partnerima i saveznicima u EU i NATO-u. (obećavati kako sukoba j je izvan mudristi i u smjeru volutarizma).	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
17	DARKO MARINAC	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.2. Regionalno i neposredno okružje	U 4. tom poglavlju umjesto već prekoršten pojam uslijed njegovoga posadašnjivanja i nepriznavanja kako je postojao i u povjesti, sa svojim alatima. Dalje se nastavlja kako Hrvatska ima neposredno okružje stabilno članice EU i NATO-a, di su s druge strabe zemlje koje to nisu. Ovdje bi se trebalo naći načina, spomeniti simbiozu Mađarska-Srbija.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
18	DARKO MARINAC	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.3. Vojni čimbenik i perspektiva oružanih sukoba	3. odlomak: Inovativne i revolucionarne tehnologije koje već uvjetuju prilagodbe u zapovijedanju i vođenju i sve snažnije oblikuju način vođenja operacija i redefiniranju vojne doktrine.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
19	DARKO MARINAC	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.3. Vojni čimbenik i perspektiva oružanih sukoba	U trećemu odlomku imamo pojam disruptivne tehnologije, a treba prevesti kao revolucionarne inovativne tehnologije. a treba i pojmovnu nadogradgradnju u tekstu.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
20	SANDI VUKASOVIĆ	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.3. Vojni čimbenik i perspektiva oružanih sukoba	Vrijeme je doslo da se ozbiljno pocne razmisljati o vraćanju podmornica u sastavu Oružanih snaga Republike Hrvatske jer uključivanje podmorničkih snaga u hrvatsku obrambenu strategiju nije samo izvedivo već i strateški nužno, osobito ako se poveća izdvajanje BDP-a za obranu (npr. na 2,5% ili više, u skladu s NATO preporukama). Razlozi zasto bi trebali vratiti podmornice u sastavu OSRH; -Hrvatska s preko 1.200 km obale i bogatim pomorskim resursima treba podmornice za zaštitu svog suvereniteta. One su ključne za nadzor kritične infrastrukture poput	Nije prihvaćen	Predmet prijedloga se ne obrađuje dokumentom ove razine.

			plinovoda i podvodnih kabela, sprječavanje špijunaže i ilegalnih aktivnosti te odvratanje od hibridnih prijetnji u Mediteranu. Bez njih, naša ranjivost u pomorskom prostoru raste, što može ugroziti nacionalne sigurnosne i gospodarske interese. Podmornice su stoga nužna komponenta moderne obrane. -Suvremene podmornice više nisu samo borbeni sustavi - postale su platforme za najnovije tehnologije poput autonomnih dronova i cyber obrane. Hrvatska, s institucijama kao što su Brodarski institut i domaćim tech tvrtkama, ima potencijal razviti ove napredne sustave. Ovo ne bi samo ojačalo našu obranu već i potaknulo razvoj visokotehnološke industrije. -Suvremeni ratovi poput onog u Ukrajini pokazuju da se današnje prijetnje sastoje od kombinacije cyber napada, diverzija i dezinformacija. U ovom kontekstu, podmornice postaju ključni obrambeni alat - omogućuju diskretno praćenje neprijatelja, štite podvodnu infrastrukturu od digitalnih napada, a sama njihova prisutnost djeluje preventivno. Ova višestruka uloga čini ih nezamjenjivim elementom moderne odbrane. -Razvoj podmorničkih kapaciteta ključan je za Hrvatsku kako bi ispunila svoje NATO obveze i ojačala ulogu u zaštiti južnog bojišta. To bi omogućilo dublju suradnju s ključnim saveznicima, uključujući zajedničke vježbe i tehnološku razmjenu, čime bismo postali ravnopravniji partner u NATO. -Realno povećanje obrambenog proračuna na 2,5% BDP-a i više omogućilo bi Hrvatsku financiranje modernog podmorničkog programa. Uz korištenje dostupnih EU i NATO fondova te suradnju s privatnim sektorom, izvedivo je nabaviti nekoliko modernih dizel-električnih podmornica. Iako značajna, ova investicija opravdana je dugoročnim sigurnosnim i strateškim interesima zemlje, posebno s obzirom na zaštitu naših pomorskih granica i gospodarskih interesa. Optimalan izbor manjih modela podmornica omogućio bi balans između operativnih sposobnosti i financijske održivosti. Uključivanje podmornica u OSRH nije luksuz, već nužnost u suvremenom sigurnosnom okruženju. Uz realno povećanje vojnog proračuna, Hrvatska može: -Osigurati zaštitu pomorskog suvereniteta. - Povećati NATO doprinos i suradnju sa saveznicima. - Razviti domaću obrambenu industriju i visoke tehnologije. - Smanjiti ranjivost na hibridne		
--	--	--	--	--	--

			prijetnje. Cesto se postavlja pitanje od koga nam prijeti opasnost sa mora? Kratak odgovor bi bio od svih a i od nikoga. Povijest nas uči jednu važnu lekciju: savezi su prolazni. Danas ste prijatelji, sutra neprijatelji. Pogledajmo samo kako su se savezi mijenjali kroz povijest – od napoleonskih ratova do današnjih dana. Hrvatska ne smije ovisiti isključivo o saveznicima. Moramo biti spremni braniti svoje more i kopno sami, ili barem imati dovoljno snage da budemo vrijedni partneri u bilo kakvom savezu. Uz preko 50% teritorija u morskom prostoru, Hrvatska ne može zanemariti stratešku vrijednost podmorničkih snaga. Iako su površinska plovila i zračna nadzor prioriteta, uvođenje podmornica predstavlja isplativ način jačanja odbrambene sposobnosti. Podmornice nude jedinstvenu kombinaciju stvarne borbene moći i psihološkog odvracanja. Njihova prisutnost, iako nevidljiva, nameće protivniku dodatne operativne izazove i mijenja stratešku računicu. Za mornaricu srednje veličine poput hrvatske, ovo predstavlja izuzetno povoljan omjer uložених sredstava i dobivenih sigurnosnih beneficija. Stoga bi razmatranje uvođenja ograničenog broja modernih podmornica trebalo biti sastavni dio dugoročnog plana razvoja OSRH, uz paralelno rješavanje hitnijih kapacitetskih potreba. Ovakav pristup omogućio bi postepeno stvaranje cjelovite pomorske odbrambene strukture, sposobne učinkovito štititi naše morske interese. Dodatak komentaru: Podmornice se uglavnom smatraju defenzivnim oružjem zbog svojih jedinstvenih karakteristika i specifičnog načina operativnog djelovanja. Njihova strateška prednost manifestira se kroz superiornu sposobnost prikrivanja i izbjegavanja detekcije, što im omogućuje djelovanje u sivoj zoni između mira i rata bez nepotrebne eskalacije sukoba. Ova ključna karakteristika čini ih idealnim sredstvom za pomorsko nadziranje i zaštitu vitalnih pomorskih komunikacija, što predstavlja temelj defanzivne doktrine. Dok odvracanje ostaje njihova primarna strateška uloga, podmornice ne predstavljaju platformu za iniciranje napada, već prije sredstvo za osiguranje kredibilne prijetnje uzvratnim udarom, što ih čini ključnim elementom odbrambene strategije. Konvencionalne podmornice primarno djeluju u domeni		
--	--	--	---	--	--

			protupomorskog ratovanja, ciljajući neprijateljske brodove i logističke tokove, čime remete protivničke operacije umjesto da provode direktne ofenzivne akcije. Za male pomorske zemlje poput Hrvatske, podmornice predstavljaju asimetrični množitelj snage koji omogućuje implementaciju strategije "uskraćivanja pomorske dominacije" (sea denial). U takvom konceptu, slabija strana kroz iznenadne akcije i lokalnu superiornost neutralizira prednost brojčano nadmoćnijeg protivnika. Ova doktrina je suštinski defanzivna jer se fokusira na ograničavanje protivnikove pomorske slobode djelovanja, a ne na stjecanje potpune pomorske prevlasti.		
21	DARKO MARINAC	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.4. Međunarodni sigurnosni i obrambeni aranžmani i mehanizmi	Na kraju 3. odlomka trebalo bi stajati: Naime, model odlučivanja u Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda više (više treba dodati) ne jamči državama koje mogu biti izložene oružanoj agresiji pouzdanu i učinkovitu zaštitu u svim situacijama, iz primarnoga razloga što stalna članica Vijeća sigurnosti provodi agresiju na Ukrajinu. Dalje u 7. odlomku: (...) ulogom inovativnih i revolucionarnih tehnologija te se istodobno nositi s ostalim prijetnjama i izazovima. 10. odlomak za kraj dodati: Ovo sve navedeno treba se umnožiti prilagodbom sustava i modela upravljanja. 13. odlomak (...) da se Europska unija zaštiti i u fleksibilnijim odnosima unutar Euroatlanskoga partnerstva. (kako bi se izbjegao pojam vanjskih aktera.) 15. odlomak (možda se ovdje može umetnuti -prilagodbu sustava i model upravljanja) Na kraju odlomka: (...) bit će usmjerene na dodanu vrijednost zajedničkih obrambenih napora, prilagodbom sustava i modela upravljanja uz zadržavanje obrambene politike kao nacionalne nadležnosti.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
22	DARKO MARINAC	2. STRATEŠKI KONTEKST, 2.4. Međunarodni sigurnosni i obrambeni aranžmani i mehanizmi	Već je rečeno da je temeljni sigurnosni problem u svijetu što se stalna članica Vijeća sigurnosti odmetnula i pokrenula invaziju na zemlju kojoj je čak dala i sigurnosne garancije u Budimpeštanskom memorandumu 1994. godine. Kada se govori o razvoju zajedničkih sposobnosti upravo kao prinos partnerstvu treba uvijek ukazivati na potrebu prilagođavanja sustava i modela upravljanja u sektoru zajedničke obrane.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
23	TAJANA RADIĆ	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT	Prijedlog izmjene i dopune teksta u poglavlju 3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT U dijelu koji glasi: „U tom kontekstu nastaviti će se jačati civilno-vojna suradnja usmjerena na povećanje otpornosti države i društva – kroz osiguravanje kontinuiteta državne vlasti i ključnih javnih usluga, zaštitu kritične infrastrukture, sigurnost opskrbe	Primljeno na znanje	Prijedlog nije predmet razmatranja dokumenta ove razine. Isti će se uzeti u obzir prilikom izrade dokumenata na stručno-provedbenoj razini.

			energijom te razvoj novih modela uključivanja građana, ročnika i civilnog sektora u jačanje ukupne otpornosti.“ predlažemo sljedeću dopunu: „... sigurnost opskrbe energijom, lokalnom hranom i vodom, te razvoj novih modela uključivanja građana, ročnika i civilnog sektora u jačanje ukupne otpornosti, ali i kritičnih znanja i vještina u području poljoprivrede, kako bi se stanovništvo moglo učinkovito prehraniti u uvjetima krize.“ Obrazloženje: U kontekstu jačanja otpornosti, nužno je prepoznati da su prehrambena sigurnost i pristup vodi jednako važni kao energetska opskrba. Osim fizičke sigurnosti i funkcionalnosti sustava vlasti, država mora osigurati i osnovne uvjete za preživljavanje u kriznim situacijama. Uključivanje poljoprivrednih znanja i vještina u sustav civilne obrane ključno je za dugoročnu otpornost i opstojnost društva. U kriznim uvjetima, globalne ili regionalne poremećaje mogu prekinuti uobičajene lance opskrbe hranom i vodom, pa je lokalna sigurnost ovih resursa od vitalnog značaja za održivost. Sigurni resursi hrane i vode doprinose društvenoj stabilnosti i moralnim uvjetima tijekom sukoba ili kriznih situacija, smanjujući mogućnost društvenih nemira i panike. Uključivanje hrane i vode u sigurnosne planove omogućava pravovremeno djelovanje i pripremu za nesreće, sukobe ili prirodne katastrofe, čime se povećava ukupna otpornost sustava.		
24	SVEUČILIŠTE J.J. STROSSMAYERA U OSIJEKU - FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT	U dijelu koji glasi: „U tom kontekstu nastaviti će se jačati civilno-vojna suradnja usmjerena na povećanje otpornosti države i društva – kroz osiguravanje kontinuiteta državne vlasti i ključnih javnih usluga, zaštitu kritične infrastrukture, sigurnost opskrbe energijom te razvoj novih modela uključivanja građana, ročnika i civilnog sektora u jačanje ukupne otpornosti.“ predlažemo sljedeću dopunu: „... sigurnost opskrbe energijom, lokalnom hranom i vodom, te razvoj novih modela uključivanja građana, ročnika i civilnog sektora u jačanje ukupne otpornosti, ali i kritičnih znanja i vještina u području poljoprivrede, kako bi se stanovništvo moglo učinkovito prehraniti u uvjetima krize.“ Obrazloženje: U kontekstu jačanja otpornosti, nužno je prepoznati da su prehrambena sigurnost i pristup vodi jednako važni kao energetska opskrba. Osim fizičke sigurnosti i funkcionalnosti sustava vlasti, država mora osigurati i osnovne uvjete za preživljavanje u kriznim situacijama. Uključivanje poljoprivrednih znanja i vještina u sustav civilne obrane ključno je za	Primljeno na znanje	Prijedlog nije predmet razmatranja dokumenta ove razine. Isti će se uzeti u obzir prilikom izrade dokumenata na stručno-provedbenoj razini.

			dugoročnu otpornost i opstojnost društva.		
25	HRVATSKI GENERALSKI ZBOR	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.1.Strateški obrambeni ciljevi	Predlažemo redefiniranje Uvoda strateških obrambenih ciljeva na sljedeći način: Republika Hrvatska razvijat će obrambene institucije u skladu s vrijednosnim, kulturnim i društvenim obilježjima suvremenog hrvatskog društva. Profesionalna etika pripadnika Oružanih snaga bit će čvrsto utemeljena na Ustavu i zakonima Republike Hrvatske, domoljublju te stečenim iskustvima i vojnim vrednotama proizašlim iz Domovinskog rata, kao izvoritu identiteta i legitimnosti suvremene hrvatske vojske. Strateški obrambeni ciljevi definiraju željeno stanje sposobnosti, spremnosti i angažmana obrambenog sustava. Oni predstavljaju orijentir za razvoj doktrine, planiranje snaga, izgradnju sposobnosti i djelovanje svih sastavnica sustava domovinske sigurnosti, uzimajući u obzir realne sigurnosne izazove, međunarodne obveze i nacionalne interese. Obrazloženje: Predloženi tekst koristi stručnu terminologiju (npr. „doktrina“, „planiranje snaga“, „izgradnja sposobnosti“), naglašava identitet i legitimnost Oružanih snaga, oslanjajući se na Domovinski rat kao ključnu referencu. Uključuje širi operativni kontekst (npr. međunarodne obveze, nacionalni interesi, realni izazovi) pisan je za one koji strateški planiraju, ne samo deklariraju. Također, predlažemo redefiniranje i samih strateških ciljeva na sljedeći način: 1. Očuvanje suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti - Osigurati učinkovitu obranu Republike Hrvatske od oružane agresije i drugih prijetnji kroz sposobne Oružane snage i suradnju s NATO-om i Europskom unijom. 2. Razvijanje i održavanje obrambenih sposobnosti - Neprestano unaprjeđivati spremnost i sposobnosti Oružanih snaga za odvracanje, obranu i djelovanje u konvencionalnim, hibridnim, kibernetičkim i informacijskim sukobima. 3. Učinkovit odgovor u kriznim i ratnim situacijama - Osigurati koordiniranu i učinkovitu uporabu vojnih i nevojnih instrumenata moći u slučaju oružanog sukoba, uz suradnju sa saveznicima i civilnim institucijama. 4. Jačanje nacionalne otpornosti i sustava domovinske sigurnosti - Razvijati sposobnosti civilne zaštite, policije, vatrogastva i drugih ključnih aktera za djelovanje u kriznim i ratnim uvjetima, s naglaskom na civilno-vojnu suradnju. 5. Aktivno sudjelovanje u kolektivnoj obrani i sigurnosti - Doprinositi jačanju NATO-a i obrambene	Nije prihvaćen	Prijedlog nije u skladu s konceptom ovog dokumenta

			politike EU, uključujući izgradnju snažnijeg europskog obrambenog stupa i promicati europsku stratešku autonomiju. 6. Sudjelovanje u međunarodnoj sigurnosti i stabilnosti - Angažirati se u izgradnji međunarodnog mira, sigurnosti i povjerenja kroz doprinos globalnim sigurnosnim inicijativama i operacijama. 7. Tehnološki razvoj i inovacije u obrani – Ulagati u znanstveno-istraživački rad i tehnologije poput umjetne inteligencije, autonomnih sustava i kibernetičke obrane radi jačanja obrambenih sposobnosti. 8. Jačanje obrambene industrije - Poticati nacionalnu obrambenu industriju kroz opremanje i modernizaciju Oružanih snaga te njezino uključivanje u međunarodne projekte i smanjenje ovisnosti o vanjskim izvorima. Obrazloženje: Držimo, kako je tekst u kojem se navode strateški ciljevi je sadržajno preopširan i hijerarhijski nedovoljno jasan. Za veću učinkovitost, preporučuje se: • Kratkoća i jasnoća: Svaki cilj treba biti precizan, bez suvišnih ponavljanja. • Hijerarhija prioriteta: Prvo obrana države, zatim sposobnosti, savezništva, potpore civilnom sektoru, pa razvoj i industrija.		
26	SVEUČILIŠTE U ZAGREBU AGRONOMSKI FAKULTET	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.1.Strateški obrambeni ciljevi	Prijedlog teksta: „10. Osigurati dugoročnu prehrambenu sigurnost Republike Hrvatske kroz jačanje domaće poljoprivredne proizvodnje, očuvanje naseljenosti i funkcionalnosti ruralnih područja te razvoj otpornosti opskrbenih lanaca hrane, čime se pridonosi sveukupnoj otpornosti i obrambenoj sposobnosti društva.“	Nije prihvaćen	Prijedlog nije predmet razmatranja dokumenta ove razine i ne može biti strateški obrambeni cilj.
27	DARKO MARINAC	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.1.Strateški obrambeni ciljevi	4. (...) uporabom vojnih i nevojnih nacionalnih instrumenata moći aktivnom obranom, dočekom agresorskih snaga uz istovremeno djelovanje po operativnim težištima napada i u njihovim zonama, a kao rezultat obavještajne potpore koja će omogućavati donošenje odluka u realnom ili čak u negativnome vremenu. (dalje kao i u tekstu). U ovome odlamku dodati : U obrani RH težiti operativnoj integraciji kopna i mora. u 8. točki dodati: umjesto nove disruptivne tehnologije: staviti nove revolucionarne tehnologije. Na kraju 8. točke dodati: U tom cilju valja organizirati namjenske savjetodavne bazene za pojedine teme ili područja djelovanja.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
28	DARKO MARINAC	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.1.Strateški obrambeni ciljevi	Kao što je poznato i već rečeno RH nema stratešku dubinu gotovo na nijednom dijelu, zato se obrana mora definirati kao aktivna obrana i opisana dočekom agresorskih uz istovremeno djelovanje po operativnim težištima napada i u njihovim zonama kao rezultat obavještajne potpore koja će omogućavati donošenje odluka u	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.

			realnom ili čak u negativnome vremenu. (i to negdje u 4. točki strateških obrambenih cijeva). kao 10. točku trebalo bi dodati pošto je došlo do novih strateških momenata i izazova, ali i prilika nešto kao "revizija perspektivnosti objekata koji su preostali i mogu se lakše revitalizirati. Posebno na zračne luke, lučice i pristaništa uzevši u obzir kako jedna zemlja kao hrvatska s tolikom dužinom obale mora imati više od jedne satnije mornaričkoga pješaštva. Operativno treba južnu Hrvatsku gledati u jedinstvu mora i kopna. Jedna od komparativnih prednosti naše obale posebno i s pomorskim naslijeđem je ta da smo "izmišljeni" za jedan ronilački centar (divulje) za Europske zemlje i NATO saveznice. RH uslijed kompleksnosti njene obrane i novih inovativnih tehnologija valja zametati tematske "savjetničke bazene" za pojedina područja i izazove.		
29	MARIO MARIN	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.1.Strateški obrambeni ciljevi	10. Izvršiti obnovu i revitalizaciju obrambenih objekata na prostoru Republike Hrvatske koji su zadnja dva desetljeća sustavno zanemarivani i prepušteni devastaciji i uništenju.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije. Prijedlog ne može biti strateški obrambeni cilj.
30	MARIO MARIN	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.1.Strateški obrambeni ciljevi	10. Izvršiti obnovu i revitalizaciju obrambenih objekata na prostoru Republike Hrvatske koji su zadnja dva desetljeća sustavno zanemarivani i prepušteni devastaciji i uništenju. Prvenstveno mislim na objekte u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama (veliki hangar) ali i u okolici same vojarnje (potkop Pantan). Vojarna "Knez Trpimir" u Divuljama u kojoj je smještena 395. eskadrila transportnih helikoptera 93. krila Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Iz ovogodišnjeg izvješća o obrani RH za 2024 godinu na strani 45 dokumenta jasno je vidljivo ulaganje u: Vojarna "Pukovnik Marko Živković" u Velikoj Gorici u 2024 god = 22.277.619,14 eura, Zrakoplovna baza "Lučko" 2.293.868,52 eura u 2024 godini a prethodno za izgradnju hangara iznad 9.000.000,00 eura što je ukupno ulaganje od iznad 12 milijuna eura, vojarna "Pukovnika Mirko Vukušić" u Zemunik donjem 107.653,63 eura nadodamo li tom projekt koji ide novi hangar u vrijednosti višoj od 10.000.000,00 eura i usporedimo li s Divuljama koje su bile korjen osnutka HRZ Prvi samostalni vod HRZ-a 4. GRBR Pauci s brigadirom u miru Matkom Raosom, pokojnim vitezom Brankom Fridlom itd. najvećim brojem letova od 1993 do 2023 je upravo obavljeno iz te zrakoplovne baze a u istu je zadnjih godina uloženo 0,00 eura i eurocenta. Ista ima devastirani toranj za obuku ronika i podmorničara, ima jedini očuvani podzemni objekt za smještaj aviona ima	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije. Prijedlog ne može biti strateški obrambeni cilj.

			hidrozrakoplovnu rampu koja vapi za obnovom ima mikrolokaciju koja ima taktičku dubinu u odnosu na zemlje u okruženju. Ali sve je to nepravedno i neselektivno prepušteno vremenu i samome sebi. Isto tako objekt Promina iznad Drniša sa svojom geostrateškom pozicijom prema planini Dinari i nadzoru naše istočne granice s visine od n/v 1148 m a objekt je potpuno devastiran u vlasništvu RH i MORH-a. Ovo su samo dva ključna objekta koje navodim pod općim tekstom s obrazloženjem točke br. 10.		
31	DARKO MARINAC	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.2.Strategijske opcije odgovora Republike Hrvatske na sigurnosne prijetnje	u 2. odlomku (...) temeljna scenarija: aktivna obrana teritorija. U zadnjoj rečenici (...) spobnosti za brzi (ne brz) odgovor.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije suštinske naravi.
32	DARKO MARINAC	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.2.Strategijske opcije odgovora Republike Hrvatske na sigurnosne prijetnje	Sam naslov Strategijske opcije može se zamijeniti s Strateškempopcije jer radi se o državi i nejenim opcijama. Opcije strateškoga odgovora RH moraju imati slijedeće odlike kao: sveobuhvatnost, elastičnost, otpornost, i kadrovsku izvrsnost. Obranu treba nazivati aktivnom obranom kao uvjet za brzu obranu.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
33	HRVATSKI GENERALSKI ZBOR	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.3.Koncept obrane Republike Hrvatske od oružane agresije	Predlažemo i izmjene – revidiranje nacionalnog sustava obrane: Nacionalni sustav obrane temelji se na integriranom djelovanju vojnih i civilnih komponenti te obuhvaća sljedeće ključne mehanizme i postupke: 1. Izgradnja i održavanje vjerodostojnih nacionalnih obrambenih sposobnosti, koje omogućuju samostalno djelovanje Republike Hrvatske te djelotvornu suradnju sa saveznicima u okviru kolektivne obrane. 2. Doprinos razvoju i interoperabilnosti savezničkih obrambenih sposobnosti, uključujući provedbu nacionalnih i savezničkih mjera odvrćanja od oružane agresije i drugih vojnih prijetnji. 3. Sposobnost pravodobnog i koordiniranog aktiviranja NATO-ovog sustava odgovora, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i savezničkim procedurama. 4. Unaprjeđenje otpornosti civilnih tijela i drugih sudionika obrambenih priprema, s ciljem potpore učinkovitom izvršavanju zadaća Oružanih snaga u kriznim i ratnim uvjetima. Obrazloženje: U početnom dijelu definira se ulogu sustava, zatim logički slijed: sposobnosti, doprinos savezničkoj sigurnosti, aktivacija sustava i otpornost civilne komponente. Stil je ujednačen jer su svi glagoli u infinitivu i terminologija je preciznija prilagođena strateškoj razini odnosno proizlazi iz vojno-stručne literature.	Primljeno na znanje	Prijedlozi su izričajne i deskriptivne naravi ili nisu predmet razmatranja dokumenta ove razine. Isti će se uzeti u obzir kroz izradu slijednih i provedbenih dokumenata.

			Kod točke 4.4 strategije („Europska unija, zahvaljujući širokom rasponu civilnih i vojnih alata i instrumenata kojima raspolaže te njihovu sinergijskom učinku za odgovor na krize, prijetnje i izazove, ima važnu ulogu u očuvanju stabilnosti i sigurnosti europskog prostora. U skladu s odredbama Lisabonskog ugovora o sigurnosti i obrani, državama članicama omogućuje se oslanjanje na uzajamnu pomoć u slučaju oružane agresije te na solidarnost u slučaju terorističkih napada ili katastrofa.): RH kroz svoje dokumente treba naglasiti nezadovoljstvo zaostajanjem za EU u obrambenom segmentu, na prevelikom oslanjanju članica EU na uvoz, nepostojanju okvirnih dogovora oko nacionalne i regionalne suradnje u proizvodnji za potrebe obrane. Prijedlog nacrt Strategije obrane („Potrebno je razvijati i vlastite strateške industrijske kapacitete, posebice na području tehnologija ključnih za nacionalnu sigurnost, kako bi se osigurala veća otpornost na dugotrajne krize i smanjila ovisnost o vanjskim dobavljačima u kriznim uvjetima.”) predviđa razvoj vlastitih strateških industrijskih kapaciteta. Postavlja se pitanje koji dokument strateškog planiranja razrađuje ovo pitanje? Tko postavlja zahtjeve za istraživanje, razvoj, proizvodnju, čuvanje kapaciteta i sposobnosti? Nadalje, na osnovi citata iz Strategije obrane (”Na temelju razrađenih kriterija i ocjene uloge u sklopu planova djelovanja civilnih nositelja obrambenih priprema, Vlada utvrđuje listu pravnih osoba posebno važnih za obranu te utvrđuje lokacije i građevine posebno važne za obranu s obzirom na važnost pojedinih infrastrukturnih i gospodarskih kapaciteta za održavanje obrambenih sposobnosti društva.”) vidljivo je da sadašnji nacrt prijedloga DPR-a, temeljeno na primjeru ZTC-a i PCE-a, ne prepoznaje te firme kao subjekte od interesa za obranu. Ako ih ne prepoznaje, kako će navesti te firme da zadrže sposobnosti koje su ekonomski neisplative, a još uvijek su potrebne za održavanje nekih sustava i sredstava?		
34	SVEUČILIŠTE U ZAGREBU AGRONOMSKI FAKULTET	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.3.Koncept obrane Republike Hrvatske od oružane agresije	Prijedlog teksta: „Gospodarska djelatnost, uključujući poljoprivredu i proizvodnju hrane, ima ključnu ulogu u osiguravanju temeljnih uvjeta za funkcioniranje obrambenih snaga i države u cjelini. Potrebno je planski razvijati kapacitete za povećanje domaće proizvodnje hrane i stvaranje strateških zaliha prehrambenih proizvoda u mirnodopskim uvjetima, kako bi se osigurala samoodrživost u kriznim i ratnim situacijama.“	Nije prihvaćen	Prijedlozi su izvan okvira nadležnosti dokumenta
35	DARKO MARINAC	3. STRATEŠKI OBRAMBENI	U dijelu Nacionalni sutav obrane čine slijedeći mehanizmi i postupci. :	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije

		KONCEPT, 3.3.Koncept obrane Republike Hrvatske od oružane agresije	- izgradnja restektabilnih nacionalnih obrambenih sposobnosti za samostalno djelovanje sukladno 3. članku Sjevernoatlantskoga ugovora i u suranji sa saveznicima. Druga crtica - Doprinos razvoju savezničkih obrambenih sposobnosti, koristeći nacionalne prednosti i ciljeve te provedba (kraj rečenice kao u tekstu). U dijelu ispod Kompeksnost prirode prijetnje zahtjeva složeni odgovor. Stoga se nacionalna razina aktivne obrane (dalje kao u tekstu) Vojna komponenta nacionalne obrane obuhvaća izgradnju, pripremu, obrambene postupke i djelovanje Oružanih snaga i strateško zapovijedanje, te vođenje i zapovijedanje odsječenim snagama. Najvažnije sastavnice civilne obrane su: - strateško komuniciranje i krizno komuniciranje te informativno i informacijsko, psihološko i promidbeno djelovanje usmjereno na potporu djelovanja i operacije Oružanih snaga (obrane) i izgradnju otpornosti. Različitost scenarija mogućih oružanih sukoba nameće Hrvatskoj imperativ održavanja i razvijanja obrambenih sposobnosti za provedbu intenzivnih modernih operacija aktivne i fleksibilne obrane vlastitog teritorija, djelovanjem različitih postupcima i sredstvima po cjelome operativnom području. Budući da prijetnja oružanom agresijom može nastupiti u bitno različitim strateškim okolnostima, Oružane snage trebaju biti sposobne provesti brzi borbena razvoj i mobilizaciju te onemogućiti prodor agresorskih snaga, djelujući po operativnim gravitacijskim točkama napada na nacionalni teritorij. Te na kraju: U svim tim okolnostima, Vlada ima odlučujuću ulogu u pokretanju, usmjeravanju i provedbi nacionalnih i savezničkih mehanizama zaštite, osobito putem strateškog planiranja, kojemu je prethodilo strateško predviđanje. donošenja odluka i koordinacije svih nadležnih državnih tijela. Potrebno je razvijati, te revitalizirati i opet staviti u pogon ili na dugi način revitalizirati i vlastite strateške industrijske kapacitete, posebice na području tehnologija ključnih za nacionalnu sigurnost, kako bi se osigurala veća otpornost na dugotrajne krize i smanjila ovisnost o vanjskim dobavljačima u kriznim uvjetima. Isto vrijedi i za okupljanje i organiziranje znanja i stručnjaka za navedeno.		suštinske prirode već pitanje izričaja.
36	DARKO MARINAC	3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT, 3.3.Koncept obrane	Ovdje treba prokomentirati a da to već nije bilo prije su Najvažnije sastavnice civilne potpore u četvrtoj kritici ci imamo propagandno djelovanje. Osim toga što	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.

		Republike Hrvatske od oružane agresije	propaganda ima loše pejorativno značenje. Već duže vremena zamjenjuje su informacijake operacije iz razloga što je informacijsko djelovanje usmjereno na određeni dio populacije protivničke ili suparničke strane. Iako se u Strategiji nacionalne sigurnosti spominje strateško komuniciranje i u OS RH imamo strateško komuniciranje, ovdje je nemušto upotrebljen pojam propagande koja ipak ima svoj mekši naziv promidžba. No, ovdje je neizostavno potrebno strateško komuniciranje koje daje najbolji imunitet protiv informacijskih ili psiholoških djelovanja svih opsega i načina. Ovdje se samo radi o tome da za kvalitetno strateško komuniciranje treba formirati formate za takvo komuniciranje. Ovdje je propaganda postavljena kao dio strateškoga komuniciranja pa je bolje Informacijsko ili informativno djelovanje. U zadnjem odlomku ipak je potrebno dodati uz strateško planiranje kao dio strateškoga predviđanja.		
37	TAJANA RADIĆ	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 4.OBRAMBENA POLITIKA	Predlaže se dodati sljedeći tekst: „Za Hrvatsku je od strateške važnosti osigurati stabilnost opskrbe ključnim resursima kao što su hrana, voda i energija. Stoga će Vlada usmjeriti obrambene i povezane sektorske politike prema očuvanju nacionalne otpornosti i jačanju kapaciteta za sigurnu, samodostatnu i održivu opskrbu ovim resursima u uvjetima kriznih i izvanrednih situacija.“ Obrazloženje: U suvremenim sigurnosnim uvjetima, prehrambena i energetska sigurnost, zajedno s pristupom vodi, postaju integralni dijelovi obrambene politike. Uvrštavanjem ove odrednice Strategija obrane prepoznaje širinu prijetnji i nužnost sustavnog pristupa otpornosti države i društva.	Primljeno na znanje	Prijedlog nije predmet razmatranja dokumenta ove razine. Isti će se uzeti u obzir prilikom izrade dokumenata na stručno-provedbenoj razini.
38	SVEUČILIŠTE J.J. STROSSMAYERA U OSIJEKU - FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 4.OBRAMBENA POLITIKA	Predlaže se dodati sljedeći tekst: „Za Hrvatsku je od strateške važnosti osigurati stabilnost opskrbe ključnim resursima kao što su hrana, voda i energija. Stoga će Vlada usmjeriti obrambene i povezane sektorske politike prema očuvanju nacionalne otpornosti i jačanju kapaciteta za sigurnu, samodostatnu i održivu opskrbu ovim resursima u uvjetima kriznih i izvanrednih situacija.“ Obrazloženje: U suvremenim sigurnosnim uvjetima, prehrambena i energetska sigurnost, zajedno s pristupom vodi, postaju integralni dijelovi obrambene politike. Uvrštavanjem ove odrednice Strategija obrane prepoznaje širinu prijetnji i nužnost sustavnog pristupa otpornosti države i društva.	Primljeno na znanje	Prijedlog nije predmet razmatranja dokumenta ove razine. Isti će se uzeti u obzir prilikom izrade dokumenata na stručno-provedbenoj razini.
39	DARKO MARINAC	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 4.OBRAMBENA POLITIKA	Na kraju dugoga odlomka: (...) Hrvatska prepoznaje procese euroatlatskih integracija. Hrvatska ambiciozno teži biti povjerenik za regiju.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.

40	SVEUČILIŠTE U ZAGREBU AGRONOMSKI FAKULTET	4.OBRAMBENA POLITIKA, 4.1.Razvoj i održavanje snažne i učinkovite obrane	Prijedlog teksta: „Posebnu pozornost treba usmjeriti na razvoj održive poljoprivrede kao temelja prehrambene sigurnosti. Zadržavanje i poticanje naseljenosti ruralnih i pograničnih područja pridonosi očuvanju teritorijalne cjelovitosti, gospodarskoj otpornosti i dugoročnoj stabilnosti. Jačanje domaće proizvodnje hrane smanjuje stratešku ranjivost u slučaju poremećaja globalnih opskrbnih lanaca ili oružanih sukoba.“	Nije prihvaćen	Prijedlozi su izvan okvira nadležnosti dokumenta
41	DARKO MARINAC	4.OBRAMBENA POLITIKA, 4.1.Razvoj i održavanje snažne i učinkovite obrane	2. odlomak: Nacionalne obrambene sposobnosti najpouzdaniji su alat za suprotstavljanje širokom spektru sigurnosnih rizika i prijetnji, posebno i ponajprije prijetnjama vojne prirode., sukladno članku 3. Sjevernoatlantskoga ugovora. 5. i 6. odlomak (...) inovativnih i disruptivnih tehnologija, zamijeniti s inovativnih i revolucionarnih tehnologija (općenito disruptivno zamijeniti s revolucionarnim kako zбоh Hrvatskoga jezika tako i pejorativnoga prizvuka latinskoga predmetka (dis) 12. odlomak (...) u odnosu na nacionalne mogućnosti, s naglaskom na komparativne i specifične sposobnosti, je nedvojbeno saveznička obveza (...) posljednji odlomak - Osobita pozornost posvetit će se i mogućem reaktiviranju revitaliziranju i razvoju strateških industrijskih kapaciteta unutar Hrvatske, kako bi se ojačala tehnološka suverenost i otpornost obrambenog sustava te omogućilo dugoročno i pouzdano opremanje Oružanih snaga iz domaćih izvora, a koji bi bili ponuđeni i za izvoz.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
42	HRVATSKI GENERALSKI ZBOR	4.OBRAMBENA POLITIKA, 4.2.Djelovanje u sklopu NATO-a	Predložimo redefiniranje djelovanja RH u NATO-u na sljedeći način: Djelovanje Republike Hrvatske unutar NATO-a temeljit će se na sljedećim prioritarnim područjima: 1. Strateško usklađivanje i planiranje • Doprinos razvoju savezničkih politika te oblikovanju elemenata postava odvratanja i kolektivne obrane. • Usklađivanje nacionalnog obrambenog planiranja s NATO-ovim procesom obrambenog planiranja (NDPP). • Ispunjavanje dodijeljenih ciljeva sposobnosti u okviru NATO-ovog sustava planiranja. 2. Razvoj i integracija vojnih sposobnosti • Sudjelovanje u mehanizmima razvoja multinacionalnih obrambenih sposobnosti. • Uvezivanje u NATO-ov Sustav integrirane protuzračne i proturaketne obrane (NATINAMDS). • Sudjelovanje u NATO-ovim vojnim vježbama u skladu s nacionalnim planovima razvoja sposobnosti. • Osiguravanje kompatibilnosti NATO-ovog sustava odgovora s nacionalnim zakonodavnim okvirom i postupcima odlučivanja. 3. Operacije i međunarodna	Primljeno na znanje	Prijedlozi su izričajne i deskriptivne naravi ili nisu predmet razmatranja dokumenta ove razine. Isti će se uzeti u obzir kroz izradu slijednih i provedbenih dokumenata.

			sigurnosna suradnja • Doprinis NATO-ovim operacijama, misijama i aktivnostima kriznog odgovora u skladu s raspoloživošću nacionalnih resursa. • Doprinis inicijativama NATO-a u okviru Kooperativne sigurnosti. • Unaprjeđenje obrambene suradnje NATO-a i Europske unije u područjima definiranim zajedničkim deklaracijama. 4. Pozicioniranje Hrvatske u savezništvu • Aktivno i vjerodostojno pozicioniranje Republike Hrvatske kao odgovorne saveznice koja doprinosi sigurnosti jugoistočne Europe i euroatlantskog prostora u cjelini. Obrazloženje Prijedlog je da se djelovanje podjeli po prioritetnim područjima, a ne aktivnostima.		
43	DARKO MARINAC	4.OBRAMBENA POLITIKA, 4.2.Djelovanje u sklopu NATO-a	2. odlomak (...9 i jačanju zajedničkih sposobnosti saveza, i nastaviti će dogovoreni rast i dalje. - uvezivanje u Sustav integrirane protuzračne i proturaketne obrane NATO-a, uz očekivanja pomoći uslijed svoga povoljnog položaja za zajedničku obranu. - doprinos jačanju obrambene suradnje NATO-a i Europske unije na područjima utvrđenim zajedničkim deklaracijama te daljnje pozicioniranje Hrvatske kao aktivne i odgovorne saveznice koja pridonosi sigurnosti jugoistočne Europe i euroatlantskog prostora u cjelini. RH ima ambicije postati dvosmjernim povjerenikom za jugoistočnu Europu.	Nije prihvaćen	Prijedlog koji se tiče daljnjeg rasta obrambenih izdvajanja već je ugrađen u tekst dokumenta dok ostali prijedlozi nisu suštinske naravi.
44	DARKO MARINAC	4.OBRAMBENA POLITIKA, 4.3.Djelovanje u Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici Europske unije	zadnji odlomak: Pri tome će Hrvatska dosljedno podupirati jačanje strateške autonomije Europske unije kao dopune kolektivnoj obrani, uz očuvanje kohezije i učinkovitosti transatlantskog partnerstva i strateškoga partnerstva s SAD-om	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
45	HRVATSKI GENERALSKI ZBOR	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 5.RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA	Predlažemo da se revidira cijeli sljedeći pasus: „U razmatranjima razvoja Oružanih snaga, kao i obrambenog resora u cjelini, čovjek je u središtu promišljanja kao nositelj razvojnog potencijala koji čini razliku. Važno je nastaviti davati prioritet promicanju vojnog poziva i vrijednostima Domovinskoga rata, povećanju standarda života, rada i obuke pripadnika Oružanih snaga te definiranju novih ili prilagodbi postojećih modela koji podupiru te ciljeve. U tom kontekstu, nakon provedene analize i procjene dugoročnih potreba za djelatnim vojnim osobama i vojnim obveznicima osposobljenima za služenje u pričuvnom sastavu, Ministarstvo obrane pripremljeno je prijedlog temeljnog vojnog osposobljavanja u predloženoj trajanju od dva mjeseca.“ Obrazloženje: Cijeli je pasus vrlo nejasan i u	Nije prihvaćen	Prijedlozi su ili već obuhvaćeni dokumentom ili izlaze izvan okvira nadležnosti dokumenta ili su izričajne naravi.

			konačnici netočan jer ovo je strategija obrane, a ne strategija oružane obrane (oružanih snaga), što znači da se tzv. „sigurnosna kultura građana“, kao i priprema građana RH za obranu od svih oblika prijetnji i ugroza temelji na svim oblicima obrazovanja, od osnovno - školske do visokog obrazovanja, uključujući i specijalne oblike obrazovanja u stjecanju sposobnosti i kompetencija, od služenja vojnog roka, služenje roka u civilnoj zaštiti do tečajeva i seminara u crvenom križu, Gorskoj službi spašavanja, raznih oblika edukacije kroz projekte (poput projekta HGZ-a) Nadalje, predlaže se izmjena teksta „Uvjetovano strateškim kontekstom...“ sa sljedećim tekstom: U cilju izgradnje sveobuhvatne i učinkovite obrambene sposobnosti, razvijaju se tri opće kategorije obrambenih sposobnosti, strukturirane prema važnosti i funkcionalnoj ulozi u sustavu nacionalne sigurnosti: 1. Sposobnosti Oružanih snaga za obranu Republike Hrvatske Ove sposobnosti čine temelj obrambenog sustava i obuhvaćaju stalni razvoj operativne spremnosti, borbene učinkovitosti i strateške prilagodljivosti Oružanih snaga. Usmjerene su na odvrćanje i suzbijanje oružanih prijetnji, obranu suvereniteta, teritorijalne cjelovitosti i političke neovisnosti Republike Hrvatske. Dodatno, obuhvaćaju i sposobnost djelovanja u okviru sustava kolektivne obrane NATO-a i Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije. 2. Sposobnosti civilnih institucija i sudionika obrambenih priprema Ove sposobnosti osiguravaju otpornost i funkcionalnost državnih tijela, pravnih osoba od posebnog značaja za obranu te ostalih dionika sustava domovinske sigurnosti u uvjetima krize, neposredne ugroženosti i ratnog stanja. Ključne sastavnice uključuju sposobnost kontinuiranog upravljanja, održavanja javnih funkcija, zaštite stanovništva i pružanja potpore Oružanim snagama, čime se osnažuje ukupna otpornost društva i kapacitet nacionalnog odgovora na sigurnosne izazove. 3. Sposobnosti Oružanih snaga za potporu civilnim institucijama i stanovništvu Ove sposobnosti odnose se na pripravnost i učinkovitost Oružanih snaga u pružanju pomoći civilnim tijelima i građanima u situacijama velikih prirodnih katastrofa, tehnoloških nesreća, epidemija i drugih kriznih događaja. One čine važnu komponentu sustava domovinske sigurnosti, pridonose jačanju povjerenja u obrambeni sustav i osiguravaju dodatnu stabilnost u izvanrednim		
--	--	--	--	--	--

			okolnostima. 4. Sposobnosti svih sastavnica sustava DS za obranu od prirodnih i antropogenih ugroza te za potporu oružanim snagama u obrani od oružanih oblika agresije. Ove sposobnosti se odnose na sastavnice sustava DS poput policije, civilne zaštite, vatrogastva, zdravstva, veterinarstva i drugih za obranu nevojnih ugroza, kao i njihovu osposobljenost, opremljenost i kompetentnost za obranu od oružanih prijetnji. 5. Sposobnost KI, industrije, znanstvenih i obrambenih institucije te organizacija civilnog društva za potporu svim oblicima obrane u izgradnji i očuvanju žilavosti i otpornosti države i nacije. Obrazloženje Tekst u kojem se navode opće kategorije obrambenih sposobnosti potrebno je strukturirati prema važnosti i funkcionalnoj ulozi u sustavu nacionalne sigurnosti, a zatim ih pojedinačno razraditi.		
46	DARKO MARINAC	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 5.RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA	Obrambene resurse čine ljudski, materijalno-tehnički i finansijski potencijali države i društva koji se u mirnodopskim uvjetima, u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Hrvatske ili ratnom stanju mogu angažirati u funkciji obrane, čineći javno dobro. treći odlomak: Važno je nastaviti davati prioritet strateškoj komunikaciji u promicanju vojnog poziva i vrijednostima Domovinskoga rata, povećanju standarda života, rada i obuke pripadnika Oružanih snaga te definiranju novih ili prilagodbi postojećih modela koji podupiru te ciljeve. U tom kontekstu, nakon stalnih analiza strateškog okoliša i procjene dugoročnih potreba za djelatnim vojnim osobama i vojnim obveznicima osposobljenima za služenje u pričuvnom sastavu, ... dalje kao u tekstu. 4. odlomak. - sposobnosti Oružanih snaga za obranu, i otklanjanje ugroze.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
47	SVEUČILIŠTE U ZAGREBU AGRONOMSKI FAKULTET	5.RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA, 5.1.Sposobnosti Oružanih snaga za obranu	Prijedlog teksta: „U okviru potpora civilnim institucijama, Oružane snage, u suradnji s drugim institucijama, mogu sudjelovati u osiguravanju opskrbe hranom i logističke potpore u kriznim situacijama, uključujući skladištenje i distribuciju strateških zaliha prehrambenih proizvoda.“	Nije prihvaćen	Prijedlog nije predmet dokumenta ove razine.
48	DARKO MARINAC	5.RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA, 5.1.Sposobnosti Oružanih snaga za obranu	Početak: Oružane snage u miru nadziru i štite suverenitet morskog i zračnog prostora u suradnji s nadležnim državnim tijelima i saveznicima te provode mjere ranog upozoravanja. Sposobnosti Oružanih snaga za obranu od oružane agresije na Hrvatsku trebaju biti u skladu sa zahtjevima za učinkovitu obranu hrvatskog teritorija, i otklanjanja prijetnji proizašlih iz gravitacijskih strateških	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.

			točki napada, samostalno ili uz pomoć savezničkih snaga te za nastavak provođenja borbenih operacija na bojištu, koordinirano sa savezničkim snagama. Zadnja rečenica: Dodatno će se poticati ulaganje u strateške proizvodne i tehnološke kapacitete domaće obrambene industrije, kao i moguće oživljavanje već postojećih kapaciteta koji još nisu u funkciji, čime se pridonosi jačanju nacionalne otpornosti, tehnološke neovisnosti i strateške autonomije Europske unije i strateških partnera.		
49	TAJANA RADIĆ	5. RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA, 5.2. Sposobnosti civilnog sektora za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju te za potporu Oružanim snagama	Predlaže se proširiti postojeći tekst na sljedeći način: „Sustavno jačanje civilne komponente obrane, uključujući civilnu zaštitu, strateške zalihe lokalne hrane, energije, vode i prateće logistike, zdravstvo i krizno upravljanje, bit će dodatni prioritet u razvoju sveobuhvatne otpornosti društva. U tom smislu, osnažit će se suradnja svih razina vlasti i sektora, uz korištenje dostupnih europskih instrumenata i fondova.“ Također, predlaže se dopuniti sljedeći odlomak: „Hrvatska će, u okviru strategije obrambene otpornosti, kontinuirano razvijati sposobnosti potpore države domaćina Savezu, uz poseban naglasak na infrastrukturu dvojne namjene, digitalnu sigurnost i održivost strateških zaliha opskrbe lokalnom hranom, vodom i energijom, te ostalih zaliha potrebnih za otpornost društva.“ Dodatna predložena mjera: „Vlada Republike Hrvatske formirat će stručno tijelo za prehrambeno-energetsko-vodnu sigurnost civilnog društva, koje će pružati stručnu podršku pri izradi smjernica i operativnih okvira potrebnih za osiguranje stabilne opskrbe stanovništva ključnim resursima u kriznim uvjetima.“ Obrazloženje: Civilna komponenta obrane nije potpuna bez integriranja sustavne opskrbe hranom, vodom i energijom. Uvrštavanje lokalne hrane i infrastrukture za zalihe u obrambene planove znatno povećava otpornost društva. Nadalje, formiranjem stručnog tijela Vlada osigurava koordiniran i stručan pristup planiranju prehrambeno-energetske sigurnosti stanovništva.	Nije prihvaćen	Prijedlozi su ili već obuhvaćeni dokumentom ili izlaze izvan okvira nadležnosti dokumenta ili su predmet provedbenih dokumenata
50	TAJANA RADIĆ	5. RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA, 5.2. Sposobnosti civilnog sektora za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju te za potporu Oružanim snagama	Sustavno jačanje civilne komponente obrane, uključujući civilnu zaštitu, strateške dodatni: zalihe lokalne hrane, energije, vode i prateće logistike, zdravstvo i krizno upravljanje, bit će dodatni prioritet u razvoju sveobuhvatne otpornosti društva. U tom smislu, osnažit će se suradnja svih razina vlasti i sektora, uz korištenje dostupnih europskih instrumenata i fondova. Hrvatska će, u okviru strategije obrambene otpornosti, kontinuirano razvijati sposobnosti potpore države	Nije prihvaćen	Prijedlozi su ili već obuhvaćeni dokumentom ili izlaze izvan okvira nadležnosti dokumenta ili su predmet provedbenih dokumenata

			domaćina Savezu, uz poseban naglasak na infrastrukturu dvojne namjene, digitalnu sigurnost i održivost strateških zaliha dodati: opskrbe lokalnom hranom, vodom i energijom te ostalih zaliha potrebnih za otpornost društva. Vlada će formirati stručno tijelo za prehrambeno-energetsko-vodnu sigurnost koje će pomagati oko izrade smjernica i okvira potrebnih za opskrbu stanovništva.		
51	SVEUČILIŠTE J.J. STROSSMAYERA U OSIJEKU - FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK	5.RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA, 5.2.Sposobnosti civilnog sektora za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju te za potporu Oružanim snagama	Predlaže se proširiti postojeći tekst na sljedeći način: „Sustavno jačanje civilne komponente obrane, uključujući civilnu zaštitu, strateške zalihe lokalne hrane, energije, vode i prateće logistike, zdravstvo i krizno upravljanje, bit će dodatni prioritet u razvoju sveobuhvatne otpornosti društva. U tom smislu, osnažit će se suradnja svih razina vlasti i sektora, uz korištenje dostupnih europskih instrumenata i fondova.“ Također, predlaže se dopuniti sljedeći odlomak: „Hrvatska će, u okviru strategije obrambene otpornosti, kontinuirano razvijati sposobnosti potpore države domaćina Savezu, uz poseban naglasak na infrastrukturu dvojne namjene, digitalnu sigurnost i održivost strateških zaliha opskrbe lokalnom hranom, vodom i energijom, te ostalih zaliha potrebnih za otpornost društva.“ Dodatna predložena mjera: „Vlada Republike Hrvatske formirat će stručno tijelo za prehrambeno-energetsko-vodnu sigurnost civilnog društva, koje će pružati stručnu podršku pri izradi smjernica i operativnih okvira potrebnih za osiguranje stabilne opskrbe stanovništva ključnim resursima u kriznim uvjetima.“ Obrazloženje: Civilna komponenta obrane nije potpuna bez integriranja sustavne opskrbe hranom, vodom i energijom. Uvrštavanje lokalne hrane i infrastrukture za zalihe u obrambene planove znatno povećava otpornost društva. Nadalje, formiranjem stručnog tijela Vlada osigurava koordiniran i stručan pristup planiranju prehrambeno-energetске sigurnosti stanovništva.	Nije prihvaćen	Prijedlozi su ili već obučeni dokumentom ili izlaze izvan okvira nadležnosti dokumenta ili su predmet provedbenih dokumenata
52	DARKO MARINAC	5.RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA, 5.2.Sposobnosti civilnog sektora za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju te za potporu Oružanim snagama	Početak: Obrana je državna funkcija I JAVNO DOBRO, kojima se osigurava ... (nastavak kao u tekstu)	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
53	DARKO MARINAC	5.RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA,	Na kraju dodati: Sukladno povijesnome iskustvu nastanka moderne Hrvatske države, potrebno	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije

		5.3.Sposobnosti Oružanih snaga za potporu civilnim institucijama	je razraditi prijam i organiziranje visoko samomotiviranih dragovoljaca. jer dragovoljnost je poželjna pojava koju treba kordinirati s ostalim sastavnicama i sposobnostima vezanim kako za obranu suvereniteta, tako i za nadilaženje kriza svih oblika.		suštinske prirode već pitanje izričaja.
54	DARKO MARINAC	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 6. FINANCIJSKI RESURSI	Knjiga Jure Vujića "Geopolitika Hrvatske,"nadavno je predstavljena francuskoj publici, no kao da nije dovoljno u nas. Geopolitika je jedna stabina varijabla. Jedan geopolitičar je jednom rekao pokažite mi zemlju na karti reći ću vam kakvu politiku vodi. Molim vas da ovo shvatite ozbiljno kako se nebi sramotili pred svijetom. Promijenjenu geopolitiku situaciju uveli su "vojni stručnjaci", a treba tu zeti u obzir kako se novinarska specijalizacija našim medijima ne isplati. Pojam hrani (brani) i starteški nemar nekih dužnosnika koji se brane velikim geopolitičim promjenama. Za informacije Darko Marinac 091 510 3664	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.
55	DARKO MARINAC	STRATEGIJU OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, 6. FINANCIJSKI RESURSI	Na kraju prvoga odlomaka FINANCIJSKI RESURSI: Nastaviti kao stalnu djelatnost organizacijsko prilagođavanje, proizašlo iz strateškog predviđanja praćenja i uvođenja novih revolucionarnih tehnologija.. Treći odlomak: Povećana razina savezničke ambicije u kontekstu značajno izmijenjene strateške i sigurnosne situacije upućuje na skoro revidiranje navedenog NATO-ovog zahtjeva te je izgledno kako će se od saveznica očekivati dogovor o značajno većim izdvajanjima za obranu od trenutačno minimalnih 2 %. Četvrti odlomak dodati: Razvoj pojedinih potrebnih spobnosti obrane nije dobro komunicirati primarno kao trošak, nego kao pobuđivanje razvoja zemlje u cjelini.	Nije prihvaćen	Prijedlog nije kompatibilan konceptu Strategije ili nije suštinske prirode već pitanje izričaja.